

Општина Кикинда
Секретаријат за локални економски развој и туризам

Привреда општине Кикинда у 2013.
и на почетку 2014. године

Кикинда, април 2014. године

Материјал је сачињен на основу заједничких активности Секретаријата за локални економски развој и туризам општине Кикинда и Регионалне привредне коморе Кикинда током којих су посећена следећа привредна друштва на подручју северног Баната: „Блик Продукт“ Кикинда, „Мултипак“ Кикинда, „Железнице Србије – железничка станица Кикинда“, „Gigraphix“ Кикинда, „Банини“ Кикинда, „Grindex“ Кикинда, „ЕММЕРГ“ Кикинда, „Кикиндски млин“ Кикинда, „Ех Вике“ Кикинда, Пољопривредна стручна служба „Кикинда“, Ливница „Кикинда“, „Pro Media“ Кикинда, ВДП „Горњи Банат“ Кикинда, „Тоза Марковић“ Кикинда, Пекара „АС браћа Станковић“ Кикинда, „Аутопревоз“ Кикинда, „Градитељ“ Кикинда, „Атлер Фонтана“ Кикинда, „Шоле и Велпан“ Кикинда, „Мокрин млек“ Мокрин, „Матијевић аграр – Галад и Јединство“ Кикинда, „Ангропромет“ Кикинда, „Прима Продукт“ Кикинда...

Секретаријат за локални економски развој и туризам
секретар
Саша Танацков

Кикиндска привреда у 2013. и на почетку 2014. године

Иако се према одређеним показатељима може рећи да се привреда највећег севернобанатског града стабилизује и бележи одређени напредак, барем према спољнотрговинским ефектима, објективно, стање одавно било овако сложено.

Ливница „Кикинда“, због проблема већинског власника Групе „Цимос“ и сама је у проблему и у току је реорганизација. Током прошле године технолошким вишком проглашено је 66 радника, почетком ове године још 195, али то вероватно није крај. Поједини делови фирме нуде се на продају или у дугорочни закуп, а заправо цела словеначка „Цимос“ група са свим својим фабрикама је на продају.

Некада највећи југословенски произвођач грађевинског материјала „Тоза Марковић“ чека 11. април и рочиште пред Трговинским судом где ће судија Милан Пајташев донети одлуку о стечају, пошто „Србијагас“, као највећи поверилац, није прихватио Унапред припремљени план реорганизације.

„Метанолско – сирћетни комплекс“ са око 500 запослених, и могућим извозом метанола и сирћетне киселине од чак 75 милиона евра годишње, не производи од половине новембра 2011. године. Продали су све залихе производа, а пословодство „МСК“ је на сталној вези са већинским власником – јавним предузећем „Србијагас“ Нови Сад, ресорним министарствима и Владом Републике Србије и са њима тражи најбоље решење за будућност фирме. Тренутна ситуација на тржишту је таква да се све количине произведеног метанола могу одмах продати, док је за сирћетну киселину ситуација нешто другачија, пошто за њу купци траже дугорочне уговоре, који гарантују поузданост.

Иако добро послују, упркос паду куповне моћи становништва, и „Ангропромет“ ће се можда наћи на списку оних који имају вишак запослених и то је сасвим могућ

сценарио у случају продаје некој од великих домаћих трговина које имају централизовану комерцијалу и набавку.

Следећа велика брига Кикинде је један од највећих српских кондитора „Банини“. Наведено привредно друштво добро ради, има производни асортиман који се одлично продаје како под својим именом, али раде и за робне марке трговина у региону и целој Европи (Mercator, Tesco, Auchan, Spar, Konzum, Lidl ...), али су доспели у проблем отплаћујући кредит за изградњу нове фабрике због спорије наплате на домаћем тржишту или пак наплата компезацијом у сировинама, омета их у сервисирању кредита. Повериоци су прихватили осмогодишњи план реорганизације и сада га се треба стриктно придржавати, сервисирати постојеће и старе дугове. У процесу реорганизације, према унапред прихваћеном плану је и кикиндски произвођач конзервираног поврћа „Прима продукт“...

Тржиште радне снаге

Мада Кикинда није усамљен случај нижих зарада од просечних републичких, све то ипак ствара одређену конфузију, с обзиром да привредна друштва која раде солидно послују, али њихови запослени то и не примећују на свом конту у банци. Реално, плате већине су нешто више од минималца и протежу се од 25.000 до максималних 30.000 динара, а то што је просечна зарада у општини Кикинда виша од минималца заслуга је оних који раде у јавним предузећима и буџетским институцијама. Али и таква просечна зарада је значајно мања ако се пореди са републичким и покрајинским просеком.

У поређењу са просечном зарадом у Републици Србији у јануару ове године житељи општине Кикинда зарадили су 5.382 динара мање. Ако поредимо са покрајинском просечном платом Кикинђани зарадили су мање за 1.143 динара, али уколико се меримо са просечном београдском платом зарада је нижа чак за 14.339 динара. Јула прошле године је та разилка била 21.249, што је скоро у висни загарантованог минималца од 21.160 динара.

Просечна зарада у јануару 2013. и 2014. године

	Бруто 01.2013.	Нето 01.2013.	Бруто 01.2014.	Нето 01.2014.
Република Србија	54.447	39.197	52.438	37.966
Град Београд	67.947	48.889	64.917	46.923
АП Војводина	51.095	36.670	46.630	33.727
Севернобанатска област	47.330	33.996	45.687	32.914
Ада	41.645	29.976	41.696	30.138
Кањижа	49.172	34.761	50.316	36.140
Кикинда	45.407	32.686	45.310	32.584
Нови Кнежевац	45.002	32.160	38.473	27.619
Сента	57.444	41.479	49.666	35.967
Чока	44.278	31.977	43.960	31.893

Подаци: РЗС

На подручју Севернобанатског управног округа децембру 2013. године, регистровано је 16.028 лица која траже запослење, од чега су 7.984 жена што је 49,81 одсто.

ДУЖИНА ЧЕКАЊА НА ЗАПОСЛЕЊЕ СВА НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА		
До 3 мес	2.007	14,65%
3-6 мес	1.315	9,6%
6-9 мес	1.091	7,96%
9-12 мес	975	7,11%
1-2 год	2.517	18,38%
2-3 год	1.689	12,33%
3-5 год	1.674	12,22%
5-8 год	1.113	8,12%
8-10 год	409	2,98%
преко 10 год	904	6,60%

Подаци НЗС Филијала Кикинда

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА ПРЕМА СТРУЧНОЈ СПРЕМИ		
I	5806	42,39%
II	503	3,67%
III	3225	23,55%
IV	3050	22,27%
V	57	0,4%
VI	508	3,70%
VII	545	3,97%
VIII	0	0%

Структура тражиоца запослења је следећа:

- * 13.694 незапослених (активних) лица,
- * 1.954 лица привремено неспособних или неспремних за рад,
- * 357 лице којима мирује право по закону
- * 23 лица која ради са непуним радним временом и запослени који траже промену запослења.

Број незапослених у периоду од 2005. до 2013. године

Датум	Кикинда	Ада	Чока	Сента	Кањижа	Н.Кнежевац	Округ
01.01.2005.	8.140	2.149	1.556	2.951	2.811	1.276	18.883
30.11.2006.	7.902	2.301	1.429	2.438	2.414	1.343	17.827
31.10.2007.	7.598	1.242	1.281	2.298	2.150	1.150	15.719
07.02.2008.	7.540	1.296	1.186	2.356	2.061	1.177	15.611
28.02.2009.	7.400	1.497	1.220	2.165	2.056	1.181	15.519
31.12.2009.	6.433	1.593	2.301	1.118	2.212	1.248	14.905
30.06.2010.	7.403	1.589	1.661	2.552	2.549	1.662	17.416
31.12.2010.	6.070	1.218	1.428	2.184	2.233	1.138	14.271
31.10.2011.	6.178	1.004	1.532	2.398	2.240	1.074	14.426
31.12.2011.	6.246	1.030	1.519	2.467	2.363	1.131	14.756
31.12.2012.	5.545	965	1.504	2.300	2.424	1.133	13.871
31.12.2013.	5.714	873	1.429	2.309	2.334	1.035	13.694

Подаци НЗС Филијала Кикинда

Крајем децембра 2013. године регистровано је 13.694 незапослених лица (у претходном месецу овај број је био 13.352), а од овог броја је 6.528 жене или 47,67 одсто.

Индекс броја незапослених, када се рачуна у односу на децембар 2012. године, када је евидентирано 13.871 незапослених лица, износи 98,72 што званично, у апсолутном износу представља благо смањење броја незапослених за 224 лица.

Од укупног броја незапослених лица 46,07 одсто чини нестручна радна снага, а 53,93 је стручна. Процент женске неквалификоване снаге у односу на укупан број жена на евиденцији износи 43,42 одсто.

На 11. сајму запошљавању, који је одржан 14. марта ове године у Кикини, учествовало је 30 привредних друштава који су тражили око 200 радника. Највеће гужве владале су код представика Ливнице „Кикинда“, „Ле Белиера“, „Банинија“, „Мокрин млека“... Највише је исказана потреба за трговцима, конобарима, аутомеханичарима, економистима, информатичарима - како оних са средњошколском, тако и оних са дипломом више школе или факултета, те инжењери машинске струке. Нешто веће интересовање владало је и за запошљавање лица са инвалидитетом. Посао је овом приликом тражило око 2.000 Кикинђана.

Број запослених у периоду од 2005. до 2014. године

Датум	Кикинда	Сента	Кањижа	Ада	Н.Кнежевац	Чока	Округ
24.02.2005.	18.192	6.497	6.079	4.208	2.729	2.029	39.734
04.03.2006.	17.670	6.738	5.738	4.068	2.533	1.895	38.642
26.12.2006.	17.620	6.727	5.770	4.128	2.508	1.906	38.659
18.09.2007.	17.678	6.675	5.926	4.212	2.512	1.940	38.943
05.02.2008.	19.053	7.622	6.579	4.884	2.782	2.154	43.074
17.03.2009.	18.363	7.455	6.362	4.685	2.719	2.065	41.649
05.01.2010.	17.862	7.442	6.110	4.553	2.754	2.209	40.930
15.06.2010.	17.773	7.106	6.018	4.446	2.595	2.034	39.972
05.01.2011.	17.105	7.220	5.890	4.458	2.463	2.079	39.215
11.11.2011.	17.294	7.167	5.952	4.697	2.558	1.930	39.598
09.01.2012.	17.129	6.906	5.921	4.594	2.588	1.926	39.064
21.01.2013.	15.886	6.590	5.575	4.282	2.510	1.852	36.695
22.03.2014.	15.256	6.366	5.404	4.200	2.480	1.790	35.496

Према последњој пријави послодаваца Фонду ПиО Филијала Кикинда

Металска индустрија

Ливница „Кикинда“

Током марта ове године пословодство Ливнице „Кикинда“ – чланице словеначке групације „Цимос“, саопштењем је упознало јавност да су 195 радника прогласили технолошким вишком. Након 66 прошлогодишњих отказа, подељених по истом основу, уследило је ново отпуштање, а страхује се да то није коначна бројка у овој години, од укупно 1.850 запослених, колико их је било у овом српском металском

гиганту пре започињања реконструкције. А тзв. реконструкција је заправо реорганизација због проблема матичне групе „Цимос“ која је дужна 400 милиона евра и у којој су се десиле крупне промене у протеклих неколико месеци, пре свега у Словенији. Како је још пре неколико месеци словеначки економски лист „Finace“ писао у седишту „Цимоса“ у Копру и у фабрикама у Сеножечама и Марибору полицијци и криминолози су испитивали како је ова компанија злоупотребила неповратна европска срестава. Сумњало се да је „Цимос“ је стару опрему приказивао као нову, да су разлику задржали и тиме злоупотребили јавна средства. Све се то прелива и на највећу фабрику у групи – кикиндску Ливницу.

У јуну прошле године „Цимос“ Група започела је реструктурирање којим су обухваћене све фабрике у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини и Србији – од којих је у нашој држави осам. Пре неколико месеци продат је хрватски „ТПС Лабин прогрес“, у чијем саставу се налази и српски „ТПС Нови Кнежевац“, а доста се спекулише и о будућности фабрика у БиХ. Реорганизација у Кикинди

подразумева апсолутно опредељење ка производњи делова за аутомобилску индустрију и напуштање других, нарочито споредних делатности. План је спајање у једну целину неколико ћерки фирми (Аутомобиласка индустрија, Машиноградња...) како је то некада и било. Поводом реорганизације руководство се јавности обратило Саопштењем у коме се, између осталог, каже да је „неопходна консолидација здравих делова погона аутомобилске индустрије који се квалитетом и конкурентности могу одржати, те да ће део запослених из погона „Машиноградња“ бити пребачен у „Аутомобилску индустрију“. Капацитети предузећа „Лира дом угоститељство“ биће изнајмљени или понуђени на продају уз могућност преузимања запослених“. Административне и оперативне службе које су радиле за погон „Ливница Кикинда“ проглашене су технолошким вишком. Сви за чијим радом престане потреба оствариће законом предвиђена права: коришћење годишњег одмора, исплату зараде и отпремнине. Такође, наводи се да Група „Цимос“ тражи инвеститоре који би откупили или унајмили слободне производне погоне, док ће држава Словенија Групу „Цимос“ помоћи с 35 милиона евра, тако да је у 2014. и 2015. години планирано улагање од 5,5 милиона евра у шест нових пројеката и у кикиндским огранцима. Генерално, Словенија продаје „Цимос“, тако да ће продајом и Ливница „Кикинда“ бити продата.

Прошла година за кикиндске металце ипак је била солидна у смислу испуњења плана, који је био већи за девет одсто. Иначе, у „Цимос“ групи у Србији на почетку ове године радило је 1.850 радника у Кикинди, 140 у Мионици и 240 у Сечњу. Но целокупно стање у „Цимос“ групи отежава положај и дела у Кикинди, тако да се све оно што је мање рентабилно продаје или изнајмљује. Тако од почетка године не ради погон „Специјални лив“, јер је реч о производњи уникатних и малих серија. Погон није у потпуности укинут, али је на продају. Размишља се и о продаји заштитне радионице

„Лири“ д.о.о и о томе се већ воде разговори. Такође, погон изгорео у пожару новембра 2011. године, наводно због пуцања хидрауличне инсталације и неконтролисаног истицања уља у хидрауличној пумпној станици, неће бити обновљен. За то је стигла нова, али прескупа опрема и према речима садашњег пословодства, то је била погрешна инвестиција.

Са општином Кикинда вођени су разговори о посредовању и заједничком тражењу потенцијалних купаца или купаца за организационе делове за којима не постоји даља потреба, али и за земљиште које би могло да буде окосница неке будуће индустријске зоне, односно како се у локалној администрацији размишља, можда и будућој Слободној царинској зони. Ливница „Кикинда“ поседује скоро 50 хектара земљишта за којим нема потребе. Слободни комплекс има неопходне инфраструктурне капацитете једне индустријске зоне, а у оквиру Ливнице постоје трафои који пружају могућност коришћења електричне енергије снаге до 92 мегавата. У смислу тражења партнера за слободне капацитете, између осталог, вођени су разговори пословодства Ливнице са француским „Le Belierom“ и такође, француским „Mecaforum“. На располагању су и погони бивше „Калионице“ (2.500 м²), „Алатнице“ (5.000 – 6.000 м²), „Специјалног лива“...

„Le Belier Кикинда“

„Le Belier“ група са седиштем у Вераку у Француској, која има фабрике и у Италији, Мађарској, Мексику и Кини, у 2013. години обележила је десетогодишњицу рада у Србији у својој фабрици у Кикинди, у којој је започела производњу 2003. године. Иако почеци у нашој држави нису били слични данашњим успесима и мада се врло озбиљно размишљало хоће ли фабрика опстати, јер није пружала очекиване резултате првих неколико година, после одређених кадровских и организационих промена „Le Belier Кикинда“ је постала стабилан и перспективан део групе у који се полако трансферише све већи део производње. И мада је првих неколико година флукуација запослених била велика, па су тражени радници и ван овог места, сада је ситуација потпуно другачија, јер се за радно место у кикиндској фирми праве спискови и буквално чека ред. Рад у ливницама није лак, па је слично и у овој, али француски послодавци велики значај придају безбедности на послу и до сада су била бројна улагања баш у том правцу.

Кикиндјани производе алуминијумске одливке за аутомобилску индустрију и пређашње искуство ове средине било је пресудно у одабиру места за отварање фабрике, пошто су то захтевале потребе, јер она у Мађарској више није могла да их задовољи. Филип Галанд, председник „Le Belier“ Групе приликом боравка у највећем севернобанатском граду током прославе десетогодишњице почетка рада нагласио је да су се између Пољске, Бугарске и Србије одлучили за нашу државу и наш град. Временом се испоставило да је то био добар потез, пошто су данас јако

задовољни радом фабрике у Кикинди“. У протеклој деценији у кикиндско привредно друштво уложено је 20 милиона евра, у коме је у почетку радило 50, да би данас било радно ангажовано 500 радника. Технологија из Мађарске је временом пресељавана у Кикинду, па тако скоро сваке године пристигне барем по један робот за ливење – карусел и сада их има укупно седам. У овој години очекује се ново проширење капацитета и то са додатном халом, тако да се са Ливницом „Кикинда“ већ воде разговори о делу простора у оквиру суседног металског комплекса. Нова инвестиција требала би да буде вредна око три милиона евра и значиће отварање нових радних места.

Данас су кикиндски „овнови“ („Le Belier“ на француском значи ован) највећи севернобанатски извозник, који су у 2013. години извезли аутомобилске делове вредне 46.977.786 евра, а приликом прошлогодишњег обележавања јубилеја и доласка водећих људи Групе истакнуто је да су они направили фабрику овде да би остали неколико деценија.

„Шоле“ („Велпан“) Кикинда

Произвођачи различитих врста металних контејнера имали су врло солидну пословну годину уз остварен промет од 500 милиона динара. Током 2013. године чак 352 шлепера робе испоручено је само партнеру у Аустрији, са којим послују већ осам година.

Раде услугу, прецизније добијају материјал и испоручују готов производ, што им олакшава пословање. Таком имају сигурног купца и не морају да улажу у сировине. Имају 72 запослених, од којих су петоро инжењери. Протеклих година имали су значајне инвестиције у нове хале, површине 7.200 квадрата, а укупна вредност тог посла била је 350.000 евра. Планирају да успоставе и машинску обраду, а већ имају галванизацију и пластификацију.

Очекује се да ће ускоро почети да раде за сервис НИСа одређене платформе, а ушли су у ужи круг за производњу контејнера за FIAT. Уколико тај посао буде реализован, повећаће производњу за 700 контејнера месечно, што ће условити и додатно запошљавање између 30 и 40 радника.

„Grindex“ Кикинда

Произвођачи алатних машина брусилца за округло спољашње и унутрашње брушење наставило је стабилан пословни успон и у прошлој години. Њихове брусилце су већином оне са нумеричким управљањем, најчешће са управљачком јединицом марке „Siemens“, али за одређена тржишта раде и са америчком фирмом „Fanuk“. Свакако, машине производе у складу са захтевом купца, па сходно томе, прилагођавају и управљачку јединицу. Производе типске брусилце прилагођене конкретној потреби купца. Значај брусилца са ЦНЦ јединицом је у томе што је сваки произведени комад исти, и што такве алатне машине имају велику продуктивност. Не раде брусилце за равно брушење, пошто је ту велика светска конкуренција и зато није лако направити такву брусилцу.

„Grindex“ је практично наставио, али и унапређује, некадашњи програм алатних машина ливнице „Кикинда“ са оним које некадашњи гигант није радио: за брушење различитих профила попут великих за брушење рупа, али и спољних и унутрашњих навоја. Њихове брусилце продају се већином у Русији, а делимично и на тржишту Белорусије и Казахстана. Њихови купци су реномиране фирме из области ауто и војне индустрије. Осим тржишта бившег СССРа план је и да се окушају на другим, пре свега у Немачкој, Италији, Турској, Кини, али и на простору бивших југословенских република где нису присутни.

Кикинда планирају даљи развој свог програма у правцу израде машине за брушење тела бризгалки код дизел мотора, где се тражи велика тачност и масовна продукција малих комада. Такође, планирају и развој брусилца за брушење навоја. Иначе, брушење је сложена радња у обради метала, где је прецизност од изузетног значаја и мери се микронима. Зато је важно тржишту понудити брусилцу која омогућава брушење између стезника неколико позиција окретањем на истој машини и без скидања комада, чиме се постиже већа тачност израђеног предмета. Производе оклопљене брусилце, јер су оне безбедније, а оне поседују и усисиваче паре насталих од емулзија које се користе у поступку обраде метала.

Фирма има развојне планове па су из тог разлога током прошле године примили три инжењера, девет бравара, четири електричара и инжењера електротехнике. Већина старих радника су бивши Ливничари, јер су им искуства са новим кадровима из техничких школа недовољно добра, у смислу да је за њих потребно додатно оспособљавање уз рад са постојећим мајсторима и инжењерима и то је суштински проблем на коме указују. У прошлој години имали су 71 радника, од чега су 23 новозапослени. Планови за ову годину су такви да би производња требала да буде већа за око 40 одсто, а додатно запошљавање зависиће од броја наручених машина.

„Grindex“ је 29. јула прошле године започео нову инвестицију, граде халу за монтажу алатних машина. Објекат је по најновијим стандардима градње са високим степеном енергетске ефикасности. Изграђен је од профилисаних лимова са слојем стаклене вуне, а у погону се налазе и две дизалице носивости 2,5 тона и у њој ће моћи да раде на изради 12 машина истовремено. Нови максимални капацитет биће 70 – 80 машина годишње. Радови на објекту се ближе завршетку и тиме ће заокружити систем на једном месту. Иначе, цео објекат је површине око четири хектара.

Од локалне самоуправе траже да се у индустриској зони, у којој се налазе, асфалтира део пута, као и да се уреди кишна и фекална канализација.

Инжењеринг

„Мултипак“ Кикинда

Ова кикиндска фирма направила је у прошлој и почетком ове године искорак у пословању селидбом у нови, већи, радни простор, који се налази у индустријској зони иза пословног објекта „Електровојводине“ (бивши „Радник“). Такође, сем пословног простора обезбедили су и ЦНЦ глодалицу, тако да заокружују одређене процесне радње у производњи и тиме постају мање зависни од других коопераната. Иначе, циљ им је да имају сопствену машинску обраду, пошто су им постојећа решења скупља од евентуалне сопствене Продају на домаћем, али и на тржишту бивше Југославије, од Македоније до Словеније, с тим да су се појавили и на румунском тржишту. Махом

послују са малим и средњим предузећима. Имају царински магацин површине 700 квадрата. Праве машине искључиво за познатог купца и ове године покреће сопствени програм машина.

Баве се производњом различитих машина пакерица и вага и ове године ће да, сем постојећих осам, запосле још две особе. Што се тиче људских ресурса потребни су

им глодачи и стругари за рад на ЦНЦ машинама. Такође, истичу да нови кадрови произашли из средњих техничких школа немају адекватно практично знање.

Указују на неповољност одређених законских решења у вези са увозом половних машина, јер, како власник Горан Пашић тврди, актуелно законодавство их на неки начин сматра отпадом и не могу бити увезене ради даље продаје. Такође, увезена половна машина, ако је основно средство, не може бити даље продата у периоду од две године, што сматра проблемом, јер њиховим репарирањем се може технички зановити или покренути производња у бројним областима предузетништва.

Прехрамбена индустрија

„Банини“ Кикинда

Прошла година била је веома сложена за једне од најпознатијих српских кондитора. Плате су касиле три месеца, имали су проблем у набавци сировина, па су продавали само оно за шта су могли сировине да набаве. Такође, није настављена сарадња са руском великом трговином „Магнит“. Но, акционарско друштво „Банини“ и ћерка фирма „Банини Трејд“ успели су да се извуку из велике кризе, настале као последица инвестиције вредне 28 милиона евра и пада животног стандарда проузрокованог кризом започете 2008. године у Србији и већем делу Европе. Изградња нове фабрике светског нивоа, замишљене као продукција за тржиште Руске Федерације, Румуније и држава у окружењу, довела је „Банини“ у опасне воде, јер је

кредит требало враћати, а због наведених разлога динамика освајања нових тржишта није ишла жељеним правцем, као и наплата на домаћем тржишту. Зато је руководство једне од највећих српских кондиторских предузећа, 01. августа 2013. године, поднело захтев за покретање претходног стечајног поступка Трговинском суду из Зрењанина, из кога се изашло у децембру усвајањем плана реорганизације. Према незваничним подацима „Банини“ је дуговао 6,5 милијарди динара, а највећим повериоцима ће, који иначе поседују 65 одсто укупног дуга, сходно плану, новац sukcesивно бити враћан у наредних осам година.

Репрограм, започет 24. децембра прошле године, је спас за кикиндске колачаре, поготово стога што враћање дугова мирује првих годину ипо. „Банини“ је највише дужан банкама и то „Societe Generale“ – 4,3 милијарде динара, „Привредној банци“ – 742

милиона, „Новој Агробанци“ у стечају – 643 милиона, „Banci Intesa“ – 572 милиона, „Српској банци“ – 278 милиона, а бившој југословенској банци за међународну економску сарадњу „Јубмес“ – 175 милиона. Потраживања су имали и запослени, нешто више од 16 милиона динара, али су она измирена пре усвајања плана реорганизације. Велика потраживања имају снабдевачи сировинама: сенћанским фирмама Фабрика шећера „Те – То“ Сента – 117 милиона динара и „Житопромету“ 147, „Кикиндском млину“ – 110, зрењанинском „Дијаманту“ 102 милиона динара, односно укупно 1,2 милијарде динара свим добављачима. Кикинђани дугују и Фонду за развој Републике Србије 786 милиона динара, Агенцији за осигурање и финасирање извоза (АОФИ) преко 75, а Пореској управи 140 милиона динара, с тим да ће последње наведеној институцији потраживање мировати три месеца, да би потом требало да буде измирено у 24 једнаке месечне рате.

„Банини“, према незваничним проценама, има годишњи обрт већи од 30 милиона евра. Скоро 75 одсто робе продају на домаћем тржишту, док остатак чини пласман у иностранству. Извоз у 2012. години им је био 5,54 милиона евра, онај у 2011. години 5,22, а прошлогодишњи нешто преко 4,9 милиона евра. Пре усвајања плана запошљавали су 700 људи, од којих је било 556 у а.д. „Банини“ и 144 у трговачкој мрежи „Банини Трејд“. Имају укупни производни простор, подељен у две фабрике, од 15.000 квадрата, са укупно 11 производних линија, од којих су шест у новој фабрици. Од прошле године фабриком управља представник „Societe Generale“ банке Горан Страиновић, док је сада, појединачно највећи власник, идејни творац „Банинија“ у експанзији и дугогодишњи генерални директор, Радојко Станић, председник Надзорног одбора. Усвајање плана реорганизације био је добар сигнал, па су акције „Банинија“ на Београдској берзи одмах потом почеле да расту. Историјски гледано највећу вредност имале су 04. маја 2007. године када су вределе 75.000 динара, док им је најнижа била 21. новембра ове године – свега 700 динара. Највишу

прошлогодишњу вредност имале су 20. фебруара – 10.000 динара, а на дан 23. децембра вределе су 1.340 динара.

Од почетка ове године „Банини“ има другачији начин рада у Србији пошто им доставу ради логистичка – дистрибутивна компанија „ИТМ логистика“. Практично, више не раде дистрибутивни центри које су имали у нашој држави, закуп магацина је отказан, али је у тим местима остала комерцијала. Новина је да је централна комерцијала, тј. „Банини Трејд“, сада у Београду, део радника претходно запослених у дистрибутивним центрима, пребачен је на друга радна места, али појавио се и вишак међу возачима и магационерима, од којих је део њих, тридесетак, остао без посла. Централни магацин је у Београду из кога иде снабдевање. Главно извозно тржиште им је бивша Југославија, а „Банинијеви“ производе се још продају и у Скандинавским државама (Шведска, Данска, Норвешка), у Русији и Словачкој. Мањих наруџбина има чак из Аустралије, где имају три купца.

Значајан процента њихове производње чине трговинске робне марке, где праве 80 различитих паковања сопствених артикала. Опредељење ка робним маркама проистиче из чињенице да је за пробој на ЕУ тржиште артикала под сопственим именом неопходно вишемилионско улагање у маркетингшку кампању, те због тога на овом тржишту наступају под именом робних марки трговински ланаца, с тим да на тај начин често могу да провуку и неки артикл под својим именом. Робне марке производе за различите трговинске ланце на територији бивше Југославије, али и читаве Европе, чак и у Русији: Mercator, Auchan, Tesco, Idea, Konzum, Metro – за цео систем, Lidl – у Хрватској, NTL – Хрватска, Spar – у Словенији, чак 15 робних марки раде за Италију... „Банини“ је под својим именом и даље присутан у Русији, али преко француског трговинског ланца „Auchan“. Занимљиво је да је њихов вафл кекс преко „Магнита“ добро прошао у Русији, толико да су Руси направили своју фабрику вафл кекса по узору на „Банинијев“. Када се раде робне марке неопходно је прилагодити укусе датог тржишта, па се тако „Ноблице“ за Мађарску преко „Тесца“ раде у два укуса: као тамно – тамно сендвич кекс са светлим пуњењем и класичне, познате нашем тржишту, али без рупе на средини.

Кикинджани морају да подигну продају како би сервисирали текуће обавезе, али и оне пређешње. У прошлој години забележен је раст извоза, а продаја на домаћем тржишту била је на нивоу предпрошле године. План за ову годину је повећање од 20 одсто, а у плану је увођење нових производа са новим укусима. То ће подразумевати и „Ноблице“ са три нова укуса. Када је проширење извоза у питању, воде се преговори и са купцима из Јужноафричке Републике, Либије и Израела. Занимљиво им је и тржиште Румуније, али до сада оно није значајно освојено, а једини значајнији купац им је фирма „Sun Mills“.

„Банини“ је иначе чувен и по својој великој друштвеној одговорности, јер учествује у бројним хуманитарним програмима у највећем севернобанатском граду, али и као финасијска подршка дечјем спорту.

Пекара „АС браћа Станковић – Кикинда“

Након шест неуспешних јавних продаја стечајне имовине Пекаре „Кикинда“ почетком септембра 2013. године коначно је ово привредно друштво у стечају добило новог власника. Може се рећи да је то било на право изненађење свих да то није био претходни купац – који ју је унајмљивао протекле две године – „Мач Дон Дон“, већ

„АС браћа Станковић“ из Бегалице код Гроцке. Највећа севернобанатска пекара је била у стечају од 2011. године и њена имовина је била процењена на 144 милиона динара. Сви дотадашњи покушаји били су неуспешни, јер нико није био спреман да плати 96,85, па 85, затим 74,86 и 75, те 72,6, да би коначно нашла купца у седмој продаји за 56,5 милиона динара. „АС браћа Станковић“ су били једини понуђачи, а треба подсетити да су други, мањи део, погон за производњу облатни купили Бечејци – фирма „Тривит“ за 7,2 милиона динара. Очекивања са новим власником су афирмативна, пошто је фирма из бранше, која има пекаре још у Шапцу (дневна производња 7.000 – 8.000 векни хлеба), као и у Пожаравцу. Матична пекара има велику понуду свежег разноврсног хлеба и пецива, као смрзнутог пецива. Но, стиче утисак да им „Мач Дон Дон“ неће лако препустити тржиште, већ да ће га и даље

снабдевати „Кикиндским хлебом“ из својих пекара из Зрењанина и Суботице.

Нови власник је почео да ради 11. новембра прошле године, са продукцијом од 2.000 векни хлеба дневно, да би она у фебруару ове године износила 5.000 векни. Производе две врсте хлеба, класични бели и тамни, док специјалне врсте хлеба, као и пециво довозе из Бегалице. Делимично су промењени изглед и произвођачка рецептура хлеба, тако да је он најсличнији пређашњем „Војвођанском“ који је производила кикиндска пекара. Нови власник је донео део опреме из своје матичне фирме у вредности од приближно три милиона динара, а у плану је детаљна реконструкција објекта, као и поновни почетак производње штрудли. У делу производње штрудли за очекивати је запошљавање више особа, пошто је производња ручна, а у случају планиране веће производње хлеба у овој години – до 10.000 векни дневно, биће ангажоване још две особе. Тренутно ради једна пекарска линија, с тим да друга, уз мале дораде такође, може да буде приврђена намени.

Иако у почетку нису могли да се пробију на тржиште већих трговина у општини Кикинди, па су снабдевали само мини маркете, од недавно продају и преко „Ангропромета“, а у току су преговори и са „Gomexom“, и „Ideom“. Комерцијала је централизована, налази се у Бегалици, а у највећем севернобанатском граду раде само двојица комерцијалиста. Хлеб пласирају на подручју општине Кикинда, и у местима до Зрењанина, Бечеја, Српске Црње, Старог Жедника, Чантавира, Бачке Тополе и Фекетића.

Током периода закупа у пекари су дневно производили око 9.000 векни хлеба и то са 24 радника, док је некада 116 запослених, колико их је било у тренутку стечаја, производило тек око 10.000 векни дневно, али и разноврсно пециво и традиционалне домаће штрудле са маком, вишњама, орасима и рогачем. Иначе, према доступним подацима капацитет линија за производњу основне животне намирнице у овој фабрици је 20.000 комада дневно.

Суноврат Пекаре „Кикинда“ започео је штрајком 25. октобра 2010. године због неисплаћених зарада и нерегулисаног радног стажа у трајању од 20 месеци. Укупан дуг фирме превазилазио је 150 милиона динара и то без потраживања радника за зараде, те порезе и доприносе. Покретање три сопствена продајна центра и повећање броја запослених са 120 на 240, отплата кредита са девизном клаузулом са евром у распону од почетних 78 до каснијих 105 динара, али и већи број запослених од потребног, допринели су пропасти и чињеници да је у највећој севернобанатској пекари 13. априла 2011. године уведен стечајни поступак. До стечаја већински пакет акција овог акционарског друштва имали су „Банини Трејд“ Кикинда 24,91 одсто; Миодраг Псодоров 19,68 одсто; и „Житопромет млин“ Сента 8,47 одсто.

Нови власник обратио се ЈКП „6. октобар“ и општини Кикинда са молбом да им буде смањен рачун за отпадну воду, која није у сразмери са количином утрошене пијаће воде. Према изјави пословодства између 80 и 90 одсто те воде потроши се у производњи хлеба, а тек остатак бива испуштен у канализацију. Општинска администрација, заједно са менаџментом комуналног предузећа тражи начин да се наведеном захтеву изађе у сусрет у складу са законским могућностима и подзаконским актима.

Облатнара Пекаре „Кикинда“

Некадашње тзв. „целина два“ или облатнара Пекаре „Кикинда“, са магацинима и радионицом, продата је почетком 2013. године за 7,2 милиона динара, а купац је на јавној лицитацији била бечејска фирма „Тривит“ која је покушала да купи и целокупну имовину на лицитацији, која је одржана у децембру 2012. године, али њихову тадашњу понуду, од 50,11 милиона динара, није прохватио Одбор поверилаца. Приликом куповине овог дела Одбор поверилаца није имао потребу да се изјашњава пошто је „Тривит“ понудио више од половине укупне процењене вредности (13,51 милиона динара). Пред Вером Шћепановић, новом власницом, је обиман посао да у објектима, које су, како боље упућени кажу – сувише платили, организују производњу. Према незваничним информацијама производе облатне које извозе у Црну Гору и Македонију, а рад је организован у две смене. На јавној продаји за облатнару, сем Бечејаца, учествовало је и једно физичко лице.

„Кикиндски млин“ Кикинда

Прошла година била је једна од најсложенијих у протеклих 35 година. Разлог томе је неуређено тржиште и сива зона у млинарству. У Србији ради око 400 млинова без контроле и они који послују легално имају проблем због ниских цена оних који раде без плаћања доприноса и пореза. Када је реч о уређености тржишта у овој фирми напомињу да је на подручју АП Војводине „сива зона“ заступљена на 50, а у централној Србији чак у 90 одсто тржишта. Практично, милион тона пшенице у Србији је ван контроле и то је огроман новац који се не слива у државну касу. Други разлог отежаног привређивања у 2013. години су проневере из Робних резерви и позајмице по повољним ценама, као и непотребне интервенције на тржишту што је

довело до ниске цене брашна на домаћем тржишту и оне су биле такве да у појединим моментима нису покривале ни трошкове производње. Кикинджани више од 12 година не раде са Републичким робним резервама, јер, како кажу, нису могли да раде у складу са законом, а другачије нису хтели. У фирми истичу да су позајмице из Робних резерви углавном добијала привредна друштва која се не баве млинарством, а механизам екстра зараде је био следећи. Пшеница је тражена и добијана на позајмицу (обично су биле количине од 5.000 до 8.000 тона по захтеву) у пролеће када је нпр. прошле године, цена била 27 дин / кг. Они који су га добијали, тражили су позајмицу у пролеће, када је жито скупље. Уместо да га самељу, заправо су га продавали, а потом су га Резервама враћали након жетве, када је цена била нижа – прошле године је била 16,5 дин / кг. У „Кикиндском млину“ истичу да никада нису могли да добију позајмицу од Робних резерви и зато траже да буду објављени уговори ко је и колико их је добио, те да буду процесуирани сви они који су пшеницу узимали зарад даље продаје, а не мељаве.

Такође, и Кикинджани су се сусретали са проблемом извоза у Македонију због рестриктивних мера и нецаринских баријера које је спроводила државна администрација наших суседа, што је било у потпуности у супротности са правилима ЦЕФТА.

Прошлу годину карактеришу ниске цене пшенице, а обим производње и продаје био је на нивоу 2012. године. За два одсто нису испунили продајни план у смислу количина, а укупно су располагали са 55.000 тона сопствене пшенице. За ову годину планирају благи пораст и производње и продаје.

Иначе, капацитети дневне производње у млину у Кикинди су 130, а у Оџацима 120 тона. Имају 168 (Кикинда 120, Оџаци 50) запослених, а у сезони их буде око 200. За ову годину планирају отуп између 55.000 и 60.000 тона пшенице, што им је тренутни капацитет. Заправо, теоретски капацитети су им већи, али то је објективно колико прерадом могу да продају. Од тога ће бити од 40.000 до 45.000 тона брашна и 2.000 тона тестенина. Производе десет врста тестенина, по италијанској технологији, и у том делу имају једну од најмодернијих опрема у Србији.

Откуп пшенице сами финасирају и за то им је годишње потребно око 10 милиона евра. Често, због варирања курса евра према динару, доста губе на курсним разликама, пошто су им кредити за откуп пшенице са девизном клаузулом, па су само у прошлој години, по том основу платили 120 милиона динара више.

Иначе, "Кикиндски млин" је у прошлој години наставио са ниском успеха Новосадском пољопривредном сајму добивши три велике, као и још шест златних медаља за брашно и тестенине. Такође, њима је припао и велики шампионски пехар.

Иначе прво значајно признање за квалитет добили су још 1878. године, када им је на светској изложби у Паризу припала златна медаља за производе изузетног квалитета. Извозе на тржишта бивших југословенских република, а у плану им је продаја тестенина на аустријском тржишту.

У разговорима су са општином Кикинда због проблема који имају са улицом између млина и силоса (улица Светозара Милетића). Поднелу су и захтев за промену намене, а добили су сагласност да затворе тај део улице, након чега су оградиле тај простор. Предлог из ове компаније је да се за тај део улице промени намена, да она буде продата или дата у дугорочни закуп Млину, а да они обезбеде пролаз станарима у неколико преосталих кућа. Постојао је предлог да то буде учињено до првих кућа у суседству, али им то не одговара због инвестиционих планова о изградњи новог млина, чиме би целокупна производња била стационирана у Кикинди. Пословодство фирме је власницима преосталих кућа понудило да откупе њихове некретнине. Све ово је неопходно ради даљег повећања капацитета.

„Атлер Фонтана“ Кикинда

Породична фирма из Кикинде постоји од 1996. године и 132 школе у Србији снабдева ужином, а за многе ученике, слабије материјалне ситуације, обезбеђује и бесплатну. Са око 100 запослених (80 стално и 20 на одређено време), од којих је више од 80 одсто у Кикинди и од којих је чак половина са села – што је реткост због трошкова за превоз радника, спадају у ред већих домицилних фирми насталих из приватног капитала са овог простора. Иако би им више одговарало да производњу дислоцирају јужно од највећег севернобанатског града и како за то имају понуду из Зрењанина да у њиховој индустријској зони започну производњу – пошто им се тржиште снабдевања ужином за школе и смрзнутим пецивом и колачима протеже све до Крушевца и југа Србије, они су остали верни свом завичају где планирају да проширују своје капацитете и производњу. Све школе, које снабдевају ужином, опремљене су пећницама, замрзивачима и коморама за одмрзавање, и у то су уложили велика средства.

У фирми стално прате стручне новине и одлазе на различите светске сајмове, како би били у току светских трендова у овој производњи хране. Претежна оријентација им је ка школама, због неповољних услова које имају у пословању са трговинама у Србији. У прошлој години остварили су бруто раст од седам одсто и он је настао са новим школама из Чачка, Баточине и Крушевца, а не из трговине. Реално,

приходи су ипак мањи него у 2012. години због повећања цене горива и раста ПДВа који су, већином, сами амортизовали. У малопродајним објектима, које имају у Кикинди и Зрењанину, забележен је пад промета, као очигледна последица нижег животног стандарда становништва. Тако је ранијих година дневно продавано између 2.000 и 3.000 комада различитог пецива, а сада буде понекад свега 200 – 300.

Када су у питању велетрговине услови пословања са њима су врло неповољни. Цене су депресивне, траже велике рабате и попусте – и до 30 одсто, тако да то превазилази и цену супстанце. Када се у обзир узму сви попусти и рабати, са трошковима пореза и транспорта, онда то све досегне чак 60 одсто вредности цене производа. Такође, правило је да „прво пуњење“ у објекту иде на терет произвођача.

Потребан им је силос за брашно и то би им се исплатило за годину ипо у поређењу са садашњом набавком брашна у џаковима, али је питање да ли на постојећој локацији више могу да проширују своје капацитете.

„Мокрин млек“ Мокрин

Ово предузеће наставља да шири свој производни опсег у оквиру прераде млека, али и пекарске производње, пољопривреде, сточарства, а од недавно и трговине. Имају близу 80 запослених и око 400 коопераната. Сировинска база им је у кругу од 50 – 60 километара на северу до Ђале, на истоку до Александрова и на југу до Новог Милошева. Током ове зиме повећала је откуп млека и дневно просечно преузима око 10.000 млека, мада ретко буде и 15.000 литара. Млекара има дозволу за дневни откуп 20.000 литара свежег млека, на основу којим може да исплати произвођачима субвенције за бели напитак. Просечно млеко плаћају око 30 динара (у распону од 27 до 33 динара по литри) плус још седам динара за премију. Имају пет откупних места, али истичу проблем са нерегистрованим пољопривредним газдинствима од којих преузимају млеко, због чега имају губитак од два – три милиона динара на тромесечном нивоу. По речима власнице млекарне Бојке Плавшић, број тих нерегистрованих газдинстава, од којих преузимају млеку није мали, има их скоро 80.

Млекара је прошле године „избацила“ нове производе: свеже млеко паковано у најлону, настављају да раде полутврде сиреве типа качкаваљ, али су почели да производе јогурт и кисело млеко, а у мањим количинама раде и павлаку и кајмак.

Током прошле године „Мокрин млек“ је под слоганом „Доручак са салаша“ почео да отвара своје малопродајне објекте, прво у Кикинди, а потом и ван највеће севернобанатске општине. Сада их има 14 и у њима продају хлеб, пециво и млечне производе из сопствене производње. Имају продавнице у Кикинди, Чоки, Новом Кнежевцу, Кањижи, Бачком Јарку, Новом Милошеву, Банатском Великом Селу, Накову и Новом Саду. Продавнице отварају и по моделу да власник локала добије посао.

Када је у питању ратарска производња, а са њом у вези и сточарство, имају фарму у Иђошу на којој узгајају 100 музних крава са биковима. Такође, поседују и свињогојску фарму са 150 товљеника у турнусу, али та производња опада.

Пекарска и производња тестенина не дају планирану зараду, јер у тој области постоји велика конкуренција, са којом не могу да се успешно да парирају.

Током прошле године део житеља Мокрина протествовао је против Млекаре због, како су навели, потенцијалне еколошке катастрофе због депоновања сурутке и отпадних вода преко пута локалитета „Обрадовићева бара“ и поред канала.

„Прима Продукт“ Кикинда

Наведено привредно друштво је започело 2014. годину са озбиљним пословним проблемима наслеђеним из претходне календарске године. Фирма има бројна неизмирена потраживања и ове године није била у стању да уговори производњу. У започетом стечајном поступку утврђено је да фирма – закључно на дан 31.10.2013. године за плате дугује 1.568.680,30 динара, Фонду ПиО 894.557, Фонду здравства 406.505, Фонду за незапослене 57.821, Пореској управи 2.480.859, 01, привредним коморама 14.541 и за путне трошкове радницима 83.120 динара што је укупно повериоцима I реда 5.560.083 динара.

Повериоцима II реда дугују: Фонду за развој 2.129.965,71 евра, „Новој Агробанци“ у стечају 10.194.906,70 евра, АОФИ-ју 424.870,75 евра. Повериоцима III реда, има их 119, укупно дугују 233.529.385,15 динара, оним IV реда – „Развојној банци Војводине“ дугују 826.497,30 евра, дужнику V повезаном правном лицу, фирми „ФМП“ из Железника (која је њихов власник) 94.538.066,10 динара. Из наведеног се види да је фирма у великим финансијским проблемима. Привредном суду у Зрењанину од стране "Прима Продукт" ДОО Кикинда 20.12.2013. године поднет је предлог за покретање стечајног поступка са унапред припремљеним Планом реорганизације. Претходни стечајни поступак је покренут 29. јануара пред Трговинским судом Зрењанин, да би марта ове године био прихваћен унапред припремљен План реорганизације.

Сва производња „Приме“ пласирана је на тржиште Руске Федерације и она је у потпуности извозно оријентисана. Српско и тржиште бивше Југославије није више потошач конзервираног поврћа, европско тржиште има другачије захтеве – када је лименка у питању (лако отварајуће конзерве без кључа) и стога им је искључива оријентација Русија. Годишњи капацитети су им по 40 милиона конзерви грашка и кукуруза шећерца грамаже од по 425 грама. Производне линије су им прилагођене искључиво за грашак и кукуруз шећерац, а некадашњи програм друштвеног предузећа „Прима“: сок од парадајза, кисела и слатка зимница, више није у оптицају и те машине су потпуно ван строја. Ове године нису имали сопствену уговорену сировину, раде услужно и из таквог пословног аранжмана обезбедили су део сировина (грашка и кукуруза шећерца) за сопствену производњу. У нормалним условима „Прима продукт“ уговара производњу на 1.000 хектара грашка и у построј севти на истој површини кукуруза шећерца, с тим да је услов да те површине буду под заливним системом. Имају 31 стално запосленог, а по потреби ангажују неколико десетина сезонских радника

Пољопривреда и водопривреда

Пољопривредна стручна служба „Кикинда“

Ова институција забележила је солидну пословну годину, коју је обележило и враћање апробација, које су им пре неколико година политичком одлуком одузете и дате ПСС „Сента“. У прошлој години пословали су успешно, имају 17 стално запослених, а када је потреба сезонских послова то захтевала, укупно је било ангажовано 30 особа. Наставили су да успешно организују рад на огледним пољима и то са највећим домаћим и страним семенарским фирмама – које раде на територији Србије. Повећали су огледне површине за 10 одсто. Структура огледа: стрнине на 15 хектара, кукуруз на 33 хектара, соја, такође на 33 хектара, шећерна репа на седам, сунцокрет је био заступљен на осам, као и воћњак три на хектара. Током прошле године организовали су два Дана поља, а Дан поља пшенице оцењен је као један од најбољих у Србији.

Уобичајено су токо ове зиме организовали Зимске школе за пољопривреднике, с тим да им је рад Саветодавне службе био, све до јуна прошле године, недефинисан од стране надлежног министарства и покрајинског секретаријата. Имали су доста посла у анализи земљишта, а њихова лабораторија је забележила рекордан број узорака, од преко 4.000, од чега је чак $\frac{1}{4}$ била из Румуније, Хрватске и БиХ (Републике Српске). Такође, урадили су и анализу државног земљишта на територији општине Кикинда које се даје у закуп и то на 15.000 хектара. И за ову годину планирају да ураде што више комерцијалних анализа. Прошле године делимично су обновили механизацију куповином адекватне тањираче, а за ову годину планирају набавку житне сејалице и можда оне за широкородне пољопривредне културе. Вишегодишњом обновом механизације успели су да сведу на минимум потребу за екстерним услугама и то нешто мало у времену сетве.

Када је у питању воћњак, прошла је била прва родна година са родом од 10 тона јабука по хектару. То је такође, огледни воћњак и од њега су успели да остваре солидан приход од продаје јабука, које су пласирали по цени од 35 до 40 динара по килограму. Оспособили су за рад и мини хладњачу за јабуке, капацитета 15 тона. Њена вредност је 9.000 евра и састављена је из два дела: коморе и расхладног система. Воћњак је тако конципиран да сорте пристижу у различитим месецима, а у пуном роду, очекује се да ће бити и до 60 тона јабука.

ВДП „Горњи Банат“ Кикинда

Ово, још увек званично друштвено, предузеће, које је по величини друго у Војводини, ради на подручју четири општине: Кикинда, Чока, Нови Кнежевац и Нови Бечеј. Надлежни су за леву обалу Тисе од Тараша, до уласка Тисе у Србију из Мађарске. Задужени су за одржавање 2.500 километара каналске мреже (највише у Покријини) и одбрану од поплава земљишта површине 201.000 хектара, од којих је 170.000 пољопривредно земљиште. Одржавају насип на реци Тиси дуг 100

километара, имају 23 црпне станице и 50 километара сопственог далековада. Запошљавају 105 радника, од којих је у Кикинди 88. Имају шест техничких деоница, од чега су четири на Тиси (Нови Бечеј, Ново Милошево, Падеј и Нови Кнежевац), док су преостале две у Кикинди. Реч је о најстаријој водопривредној фирми у Србији, која, без прекида ради од 1845. године. Иако су формално још друштвено предузеће, 97 одсто капитала је државна својима, а свега три одсто је друштвена (пословна зграда, багери, камиони). Циљ је да, пошто су од посебног државног интереса, докапитализацијом „Вода Војводине“ буду подржављени. Ако то буде реализовано „Воде Војводине“ ће имати 47, а Република Србија 53 одсто власништва, тако да ће то, вероватно, током ове године бити реализовано.

На територији општине Кикинда више је штете од унутрашњих вода, него од поплава, па су тако 2010. године препумпали 2,5 милиона кубика због пораста унутрашњих вода. Из тих разлога на 70 одсто територије северног Баната требало би урадити цевну дренажу. Чиме би било спречено стварање водених огледала на њивама, али, у овом економском тренутку, нема пара за то. Са пољопривредним фирмама на овом подручју имају добру сарадњу, јер када год се појаве водена огледала, уз разумевање власника земљишта, направе ровове помоћу којих сувишну воду одведу до канала. Очекују да ће током ове године заливни систем

„Кикинда“ бити завршен. Читав пројекат је вредан око три милијарде динара, и за завршетак система потребно је још око 200 милиона динара. Систем ће омогућити наводњавање површине од 18.800 хектара.

Финасирају се делом из средстава „Вода Војводине“, којих је сваке године све мање. Некада су за одржавање насипа и каналске мреже, од тзв. „водног доприноса“, добијали 80 – 90 потребних средстава, а сада је то 35 одсто, тако да остале приходе морају сами да зараде на тржишту. За ову годину планирају да им је потребно 270 милиона динара, од „Вода Војводине“ очекују да ће добити 90 милиона динара, тако да преосталих 180 морају да зараде на тржишту. Од средстава, која долазе у буџет по основу прихода од закупа државног пољопривредног земљишта, на један динар из општине Кикинда, добијају још два из АП Војводине за наводњавање и одводњавање, тако да су доста урадили на одржавању објеката и канала на територији највеће севернобанатске општине, где је стање наведене инфраструктуре далеко боље него у осталим деловима Покрајине. Као проблем због слабијег прилива средстава од „Вода Војводине“ виде у томе што 60 одсто физичких лица не плаћа тзв. „водни допринос“ и што у прошле две године ова такса није ни наплаћивана. За ову годину очекују можда већи прилив средстава по том основу, зато што су Решења донета у децембру прошле године.

Ратарство током зиме и у пролећа и најава пролећне сетве

Стање јесењих усева током зиме у кикиндском атару било је шаролико, а протеклу зиму карактерисало је далеко мање падавина него што је то уобичајено. На терену је у јануару било шаролико стање јер се могла видети пшеница која је добре боје, висине и бокорења, али је било и ситуације да је озими јечам – висине до колена.

Лепо време у марту ове године и блага зима учинили су да је вегетација многих култура поранила у поређењу са уобичајеним пољопривредним календаром, па тако и сетвом неких култура. Али оно што забрињава ратаре јесте недостатак влаге. Прошле године био је неравномеран распоред падавина, из чега је проистекао дефицит влаге у јесењем периоду. Током прошлог октобра биле су зачајне падавине које су позитивно утицале на припрему земљишта, сетву, као и клијање и ницање озимих стрнина. Током зиме је било падавина у вишегодишњем просеку, али дефицит од прошле јесени, провлачи се кроз читаву зиму. Одсуство снежног покривача и високе температуре ваздуха исушиле су површински слој, који је у једном тренутку био изузетно сув, а ни резерви влаге на дубини од 60 до 90 сантиметара нема. На пшеници су уочени сива пегавост листа, пепелница и лисна рђа, док је на јечму виђена мрежаста пегавост, тако да је требало применити хербициде и фунгициде, али само ако су симптоми заступљени изнад доњих листова.

С обзиром на недостатак влаге неки стручњаци за пролећну сетву у северном Банату препоручују сунцокрет, који црпи влагу из дубљих слојева земљишта и који је отпорнији у поређењу са кукурузом, најзаступљенијом пољопривредном културом у Кикинди и околини. Но, недавно, условно речено, договорена цена од 250 евра по тони није задовољавајућа, јер паори сматрају да би она морала да буде око 350 евра и да уљари нису партнери већ уцењивачи. Такође, ускоро следи сетва соје, али се чека да температура ваздуха и сетвеног слоја тла буде у континуитету змеђу 10 и 12 степени, јер за њену сетву не треба пратити календар већ спољашње температуре ваздуха и сетвеног слоја земљишта. Као и обично у атару кикиндске општине овог пролећа соја ће бити засејана на око 2.000 хектара. Што се тиче шећерне репе она је најисплативија култура већ годинама и севернобанатски паори и поред више рада имају сигурност у смислу унапред сигурне цене и задовољавајуће исплате. Према неким очекивањима слатки корен ће ове године бити засејан на између 2.500 и 3.000 хектара на њивама највеће севернобанатске општине.

„Делта аграр – Козара“ Банатско Велико Село

Великоселци спадају у ред најбољих пољопривредних фирми на подручју северног Баната и током прошле сезоне и поред одређених неповољних услова, постигли су завидне производне резултате у ратарској производњи. На њиховим пољима увек се примењује максимална агротехника и строго се води се рачуна о роковима што доказују и производни резултати.

	Сетвене површине у 2013. години у хектарима	Принос у 2013. години у килограмима по хектару	Засејано или овогодишњи сетвени план у хектарима
Кукуруз	636	7548	703
Сунцокрет	508	3556	536
Шећерна репа	213	32409	163
Пшеница	524	7570	482
Јечам	165	6073	200
Уљана репица	110	2993	87
Укупна сетвена површина	2156	X	2171

На свињогојској фарми прошле године произвели су 15.617 товљеника високог процента месности, а укупна тежина живе ваге произведене стоке била је 1.535.417 килограма.

	Максимални капацитет	Производња у 2013. години	Овогодишњи план
Товљеници	20.000	15.617	18.500
Крмаче	890	890	840
Прасад	27.630	27.357	26.000
Произведено килограма живе ваге	1.535.417 кг		

„Матијевић Аграр – Галад и Јединство“ Кикинда

Исто као и великоселска „Козара“ и две кикиндске пољопривредне фирме, које раде у саставу „Матијевић Аграра“ – „Галад“ и „Јединство“ постижу импозантне производне резултате у ратарству, али и свињогојској производњи. У наведене две фирме ради 140 особа, а у прошлој години остварили су добит од 404

милиона динара. У фирмама се много ради, тражи се максимално ангажовање запослених, али у пословодству сматрају да то компезују редовним платама, па чак и оном тринаестом уочи новогодишњих празника. Када су фирму преузели 2009. године, она је имала блокиран рачун на 201 милион динара, а међу дуговима је било и неисплаћених плата, регреса... Све те дугове су рашчистили у року од неколико дана,

након чега је уследио пословни успон „Галада“ а потом и „Јединства“. Остварују чак и душло веће приносе у ратарству од просечних у приватном скетору. Такође, њихова производна цена пшенице у прошлој сезони је била 10 дин / кг, а кукуруза 11 дин / кг, тако да не сматрају да су цене тих пољопривредних култура биле ниске, већ је реч о томе да они успевају да направе рантабилан производ. Остварују велике тржишне вишкове које потом извозе.

„Галад“

	Сетвене површине у 2013. години ха	Принос у 2013. години кг/ха	Засејано или овогодишњи сетвени план ха
Кукуруз	1.080	7.750	1.294
Сунцокрет	530	3.310	415
Шећерна репа	280	45.000	300
Соја	350	2.908	401
Пшеница	990	7.520	837
Јечам	151	7.610	141
Остале културе – Раж	/	/	10
Укупна сетвена површина	3.381	/	3.398

„Јединство“

	Сетвене површине у 2013. години ха	Принос у 2013. години кг/ха	Засејано или овогодишњи сетвени план ха
Кукуруз	891	7.200	1.165
Сунцокрет	200	3.180	266
Шећерна репа	285	53.000	103
Соја	300	2.780	316
Пшеница	920	7.380	731
Јечам	150	7.710	156
Остале културе			
Укупна сетвена површина	2.746	х	2.737

Њихова укупна сетвена површина је 6.135 хектара. На „Галаду“ дневно произведу 75 тона хране за пилиће и 80 тона сточне хране за свиње. Због безбедности и елиминације потенцијално афлатоксина концентрат им је термички обрађен. Имају потребу да направи још једну фабрику сточне хране капацитета 150 тона на дан, поред већ постојеће од 250 тона.

Свињогојске фарме на „Галаду” и „Олушу”

	Максимални капацитет комада	Производња у 2013. години комада	Овогодишњи план комада
Товљеници	45.000	42.100	44.000
Крмаче	2.000	2.000	2.000
Прасад	53.000	52.000	53.000
Процент месности свиња	55 %		
Произведено килограма живе ваге	4.183.200 кг		

Заинтересовани су да земљиште површине од приближно 3,5 ха око спортског аеродрома замене за адекватно у власништву општине Кикинда. Некадашњу живинарску фарму су продали пре шест година и она је наставила да успешно ради под власништвом господина Зивлака, са садашњим капацитетом од 25.000 кока носиља.

Такође, указују на спорост државних органа јер новосаграђене силосе укњижавају већ годину ипо, мада поседују све тражене дозволе и папире. Желе да учествују на овогодишњој лицитацији за најам државног пољопривредног земљишта и најављују да ће, уколико га не излицитирају и добију бити принуђени да отпусте 30 запослених. Указују на бројне махинације богатих приватника земљопоседника који пријављују боравиште на подручју општине Кикинда да би могли да конкуришу на лицитацији. Иначе, до сада су по основу закупа држави плаћали 70 милиона динара, за тзв. „водни допринос“ девет и за порез четири милиона динара. Исказали су потребу за запошљавањем агронома и два електричара.

Текстилна индустрија

„ЕММЕРИ“ Кикинда

Произвођачи женских модних чарапа из Италије, фирма сестара: Лучиане и Лауре Орланди, у Кикинди раде од 2007. године. Дошле су из Румуније, где су у Темишвару имале фирму „TimiOr Colant“, одакле су пребациле, у почетку део, производње у Кикинду. Тада су запошљавале 45 особа, да би сада радило 149 запослених уз тенденцију даљег повећања. Велика већина запослених су жене и практично само три особе су мушкарци. Сви запослени су на неодређено време и за посао не траже особе са квалификацијом, већ их сами оспособљавају.

Обзиром да имају даље развојне планове у Кикинди указују на недостатак простора за рад у објекту у коме се сада налазе у закупу. Разматрају даље инвестиције уз повећање производње прављењем другачије организације током наредне две године. Нове планиране инвестиције биће вредне око милион евра. Заинтересовани су за већи простор да би могли да шире производњу, али само у варијанти дугорочног закупа. У овом тренутку имају недостатак магацинског простора.

За разлику од почетних година нема више осипања радне снаге, којом су иначе задовољни. Раде у две смене, плату редовно исплаћују у висини минималца. Запошљавају преко НСЗ и предност дају женама до 30 година старости због субвениција које добијају.

Производе за италијанске произвођаче женских модних чарапа „Помпеа“, али и за оне из Србије попут „Матеха“ из Суботице и „Real Knittinga“ из Гајдобре. Иностранству недољно испоручују по два камиона робе. Чарапе се у Кикинди шију, а онда их извозе у другу фабрику где их фарбају. Практично, они раде услужне послове за друге фирме и чарапе не продају под сопственим именом.

Грађевинарство

„Градитељ“ Кикинда

Некада највећа севернобанатска фирма из области грађевинарства, Компанија „Градитељ“ из Кикинде, изашла је из стечаја фебруара 2013. године уз обавезу да сервисира обавезе према свим повериоцима. Наиме, повериоци су прихватили да током наредних пет година њихова потраживања буду надокнађена из текућег пословања, затим продајом непотребне имовине, али и из ненаплаћених потраживања кикиндских грађевинара у висини од преко 200 милиона динара. Највећи дужник „Градитељу“ била је кикиндска фирма „Jet Company“ са 60 милиона динара без камата, поводом чега су водили спор пред судом, који су добили, али је Касациони суд вратио предмет на поновно разматрање због повреда у поступку.

Прошле године било је мало послова, радили су нешто у општини Нова Црња, затим у Чуругу, једну халу у Нишу, као и санацију железничког прелаза ка Банатском Велико Селу на изласку из Кикинде. Такође, било је мало послова и за фирме „Macval“ у луци Сента, та за „Србијагас“ и „НИС“, као и у месним заједницама Тоба, Лазарево и Војвода Степа. То што су прошле године радили, већином су и наплатили. Међутим, ситуација на почетку ове године је

веома сложена, посла нема, а уколико се и нађе, онда га је тешко наплатити. Са фирмом „Градитељ“ из Новог Сада раде пут до НИСове бушотине код Иђоша, а добили су и зимско одржавање пута М 24, на деоници Кикинда – Башаид и Кикинда –

Сента. Међутим, како је било мало снежних падавина и потребом за интервенцијом, заправо испоставило се да им је то био „лош посао“, јер су морали да уложе пет – шест милиона динара за прилагођавање пет – шест камиона за чишћење снега, а да интервенција скоро да није ни било, па отуда ни новца од тога. Имају 50 запослених који су „прешли“ из ћерке фирме „Градитељ – грађевински материјали“, али уколико не буду нашли нове послове, биће принуђени да отпусте људе. Поред тога доћи ће и у опасност да не могу да сервисирају обавезе предвиђене Планом реорганизације, што ће значити стечај и продају имовине ради наплате од стране поверилаца.

Као једно од решења из постојеће ситуације виде и могућност продаје некретнина, како простор некадашњег ГП „Северни Банат“, тако и старих објеката код ЈКП „6. октобар“. Прва локација је површине 15 хектара и на њој имају више од 10.000 квадрата затвореног простора. То практично може да буде већ готова индустријска зона која има две трафо станице, гасне инсталације са две мерно – регулационе станице, водоводне инсталације. За тај простор имају урбанистичке услове и детаљан план. Такође, простор излази и на пристаниште на каналу ДТД у Кикинди. Са друге стране, простору „старог Градитеља“ заузима површину од шест хектара и такође, је опремљен комплетном инфраструктуром, а поседују и бензинску пумпу капацитета 70.000 литара. У овом делу постоје три хале од по 1.500 квадрата.

Индустрија грађевинског материјала

„Тоза Марковић“ Кикинда

Некадашњи југословенски гигант у производњи црепа и највећи инсталирани капацитет за производњу ове врсте грађевинског материјала на једном месту у Европи, „Тоза Марковић“ из Кикинде, од петка, 24. јануара ове године закорачио је ка стечају пошто је највећи поверилац, „Србијагас“, одбио унапред предложени план реорганизације. „Србијагас“, који потражује више од 17 милиона евра, одбио је план којим је било предвиђено да се у року од десет година намуре сва потраживања, тако да је судији Трговинског суда из Зрењанина – Милану Пајташеву, заправо преостало да само формализује одлуку којом ће стечајни поступак бити уведен, након што то „Србијагас“ или нека од банака то затражи.

Власници „Тозе“ су 22. априла прошле године поднели захтев за покретање претходног стечајног поступка Трговинском суду из Зрењанина, са унапред припремљеним планом реорганизације, али су – преко својих ћерки фирми, или на друге начине, више пута утицали на одлагање заказаног рочишта. Тако је нпр. једно од споменутих одлагања било на захтев “Електрометала”, једног од водећих поверилаца (незванично потражују више од 80 милиона динара). Занимљиво је да су између “Електрометала” и “Тозе” постојале очигледне везе које превазилазе уобичајене пословне, што се може видети из података на сајту Агенције за привредне регистре. Наиме, од наведених троје чланова Одбора директора кикиндског привредног друштва (Саша Јашаревић, Александра Фатовић и Борка Рељић) две особе заузимају исту позицију и у београдском “Електрометалу” (Фатовићева и Рељићева). Такође, пословна адреса “ТН”, “Светског црепа” д.о.о. и “Nautica” д.о.о. – као фирми које заједно поседују 35 одсто власништва “Тозе” (према Централном регистру хартија од вредности) иста је као и она “Електрометала” (подаци АПРа).

Ако је пут успеха заснован на латинској изреци „*Per aspera ad astra*“, онда је пут акционарског друштва „Тоза Марковић“ из Кикинде обрнут. Истина, није „Тоза“ по први пут у оваквој ситуацији, била је у сличној неке 1989 – 90. када су радници спавали у скупштинским клупама Аутономне Покрајине Војводине решени да се нађе лек за њихов тадашњи проблем. Али, онда су успели, држава је била власник фабрике, а Комитет и Партија су дали налог који је морао да буде спроведен. Потом нам се догађао распад СФРЈ и „Тоза“ је радила пуном снагом, што значи да су капацитети од приближно 100 милиона комада црепа годишње продукције били нормална ствар тих ратних и поратних година.

Проблеми у „Този“ започињу још 2005. године када се водила рововска битка између „*Nexe grupe*” и ТМ инвеста”. Тадашње руководство „Тозе” је понуду фирме из Нашица (са којом су пре тога били сувласници новобечејског „Полета”) сматрало покушајем непријатељског преузимања и то лето 2005. било је заиста вруће и пуно тензија у највећем севернобанатском граду због продаје „Тозиних” акција на берзи. Након продаје акција „*Nexe*” је стекла 30,12, док је пакет „ТМ инвеста” (менаџмент и већина радника) износио је 17 одсто. Тих неколико дана августовских дана 2005. године цене акција на Београдској берзи достигле су 2.600 и 2.648 динара, што је било више у односу на понуду „*Nexe grupe*“ од 2.300 динара. У оваквој пат позицији потоња 2006. година донела је, показало се, не баш идеалан власнички расплет. Акције је почео да купује београдски „ТН”, а њихова цена је расла све до 3.499 динара, за

колико су реализоване последњих дана августа те године. Хрватска компанија је у том тренутку поседовала 31,28, а „ТН” 22,76 одсто, да би, на изненађење свих, дан пре одржавања редовне Скупштине 03. октобра 2006. године „*Nexe група*“ продала све акције „Тозе“ које је имала у поседу. Након тога, почетком 2007. што добровољно, што као технолошки вишак, из фирме је отишло више од 400 радника, од приближно 1.300, колико их је било у тренутку власничке трансформације. Потом, наредних година није било великих инвестиција и ту је „Тоза” почела да губи ритам у поређењу са осталим домаћим конкурентима, где су оне биле више десетина милиона евра у нове производне линије. Свакако и да је криза у грађевинарству утицала током протеклих неколико година, али ни

једна српска фирма, из области индустрије грађевинског материјала, а да је тог реномеа, није дошла ни у сличну, а камоли исту ситуацију. Зато разлог треба вероватно тражити у власничкој трансформацији, јер нпр. „Потисје” из Кањиже је

купио „Tondach”, а „Полет” из Новог Бечеја хрватска „Nexe grupa”, дакле фирме из бранше, што у „Тозином” примеру није случај („ИТН” 24,29; „Житопродукт” д.о.о. Земун 14,47; „Светски цреп” д.о.о. 9,1 одсто...). Некадашњи апсолутни шампион у производњи црепа, сада је тек можда четврта у Србији, јер је испед „Тозе”, по свему судећи и лесковачка „Младост”.

Дуговања „Тозе” су велика, па осим за гас дугују и по основу кредита и других задужења још око 16 милиона евра, а проблем је и тај што су другим фирмама давали вишемилионске позајмице које им нису враћене. Звучи „занимљиво” и да је „Тоза” новац позајмљивала другим фирмама, али га оне нису вратиле и то потраживање Кикиндана није занемарљиво, а питање је да ли је оно уопште наплативо?

Рачун им је у блокади од 13. марта 2013. године, а у фирми је у прошлој години радила само једна пећ, дакле свега 30 одсто капацитета, а плочице су производили не под својим, већ под именом робне марке купца („Керамика Јовановић”). Такође, било је и кашњења у исплати зарада – што је током прошле године нормализовано. Врхунац се ипак дешава у последњој декади новембра када је „Србијагас” покушао да их искључи са мреже и то неколико дана пре заказаног једног од рочишта. Запослени, организовани преко Самосталног синдиката, организовали су даноноћно дежурство људства и механизације чиме би спречили искључење са мреже пре доношења одлуке суда.

Од свега што се у последње време дешавало у „Този” ипак највише збуњује изјава председника синдиката „Независност” Бранислава Татића који је локалним медијима изјавио да „нови власници нису откупили земљу, тако да неће имати сировине за производњу”, што је све веома збунило, јер се то до сада никада није спомињало, а увек се причало да „Тоза” има довољно квалитетне глине за наредних 100 година производње.

Поводом дешавања у „Този” реаговао је и председник општине Кикинда Павле Марков који је истакао решеност општине да активно посредује у решавању овог проблема. Тим поводом руководство локалне самоуправе разговарало је пре свега са „Србијагасом”. Ипак, остаје несхватљиво да институције државе нису реаговале и да су немо гледале уништавање једне такве фабрике, те да је дозвољено да „Тоза” гас не плаћа две године и да дуг буде толики (13 милиона евра – према подацима пословодства, док је податак „Независног синдиката” да је фирма дужна за гас 18 милиона евра). Питање је и зашто је држава дозволила да се деси преливање капитала повезаних фирми истог власника, од фармацеутике до производње црепа?

Теоретски је могуће да „Србијагас”, односно Република Србија, на основу дуга, преузме фабрику. Фирма би у том случају била кредитно задужена од стране државе и својим радом и производњом „Тоза” би враћала дуг држави. Иначе, у овом тренутку „Србијагас” има залог на 50 – 60 одсто акција већинског власника.

Током априла у Трговинском суду у Зрењанину десиће се ново рочиште на коме ће судија Милан Пајташев, уз консултације са највећим повериоцима, дати суд о свим досадашњим збивањима, па се може рећи да је после 148 година рада произвођач најпознатијег српског и југословенског црепа (Модел 333 – Велика Кикинда) пред судбоносном одлуком, коју са зебњом ишчекује, у овом тренутку, 790 запослених. Током марта била је спроведена анкета међу запосленима којима је до одласка у пензију остало до две године

Нафтна и хемијска индустрија

„Нафтна индустрија Србије“

Нафтна и гасна поља у околини Кикинде дају 40 одсто укупне домаће експлоатације ова два енергента и рудна рента, без обзира колика била, свакако је добитак за највећи севернобанатски град. Међутим, овај посао сем прихода од ренте и солидних плата запослених у НИС Гаспромнефту има и другу страну, која може да буде опасна за животну околину. Једна таква ситуација збила се у касним вечерњим сатима 03. децембра и већи део наредног дана прошле године била је предмет санирања проблема и евентуалних последица, којих, на сву срећу, није било.

На бушотини КП – 60 у атару насеља кикиндске општине Банатска Топола, због квара на вентилу, дошло је до неконтролисаног истицања гаса. Срећом, нико од радника није повређен, а није било ни веће опасности за животну средину. Према званичним информацијама руководиоца Сектора за ванредне ситуације општине Кикинда Драгана Берића: „стручне екипе НИСа су утискивањем воде у бушотину зауставиле истицање гаса, па је квар отклоњен. Концентрација гаса била је повећана у

**НАФТНА
ИНДУСТРИЈА
СРБИЈЕ**

зони бушотине, док ван ње то није био случај. Екипа НИСа била је на терену и мерила концентрације. Саобраћај на делу пута Кикинда – Банатска Топола био је обустављен исте вечери, али је током следећег дана нормализован. Ватрогасно – спасилачка јединица је такође, превентивно дежурала све док квар није отклоњен“. Поводом инцидента и НИС се обратио званичним саопштењем у коме се, између осталог каже, да је до инцидента дошло услед „ремонта бушотине и да ће компанија покренути истрагу ради утврђивања узорка, те да ће увести превентивне мере како би се овакви случајеви у будућности избегли“. Ремонт, иначе, нису радили радници НИСа већ екстерно ангажована фирма.

Кикинда памти озбиљне инциденте при експлоатацији нафте и гаса у прошлости. Године 1971. дошло је до ерупције гаса, нафте и материјала из бушотине у близини Мокрина, надомак Кикинде и тада је дугорочно загађено 150 хектара најплоднијих њива, а у атмосферу је истекло 3,3 милиона кубика гаса, већином метана. Такође, у истоименом месту десеило се и пуцање цевовода за транспорт газолена, па тако Банаћани сем бенефита, знају и за другу страну медаље због експлоатације ових енергената у својој средини.

„Блик Продукт“ Кикинда

За овог произвођача амбалаже за прехранбену индустрију протекла 2013. била је врло солидна пословна година, па је забележен финансијски раст од 20 одсто, с тим да је у физичком обиму производње он био и већи. Укупан приход у прошлој години био им је 1,570 милиона евра, што је за око 270.000 евра више него предпрошле године. Пораст је остварен захваљујући већем извозу, с тим да су цене њихове робе на страном тржишту ниже, али је сигурност наплате била већа. Рокови плаћања у иностранству су до 90 дана и строго се поштују, док је наплата на домаћем тржишту и

поред доношења закона којим је то регулисано, и даље веома дуга. Карактеристика њиховог пословања са мањим фирмама је таква да од њих брже наплаћују, али је зато код великих купаца период наплате значајно дужи.

Главно спољнотрговинско тржиште су им државе бивше Југославије, а пре свега БиХ, Македонија и Црна Гора, с тим да су у 2013. успели да се појаве и на тржишту Русије. И поред добрих пословних резултата постоји још значајног простора за ширење производње обзиром да им је искоришћеност капацитета 40 одсто. Ради бољег пословања имају фирме – представнике у БиХ, Македонији и Црној Гори, док у Русији раде преко фирме „ИТМ“ Топлице Спасојевића. Овогодишњи план искоришћености капацитета је истоветан прошлогодњем. Када је у питању покушај пробоја на тржишта Мађарске и Хрватске и поред ниже цене и одговарајућег квалитета, не успевају да се тамо позиционирају. Такође, занима их тржиште Румуније, али за то нису уложили довољан напор како би се тамо озбиљније позиционирали. После вишегодишњег судског спора успели су да наплате старо потраживање из Мађарске.

Од познатијих домаћих купаца њихових производа треба навести „Топико“, „Имес“, „Фриком“, „Тропик“, „Флора“, „Мара“, „Агрожив“, „Сарнех“, „Млекопродукт“, „Кикиндски млин“, „Агроимес“... Фирма има 31 запосленог, а производња је тросменска. На српском тржишту од домаћих произвођача једина озбиљнија конкуренција им је „Типопластика“, која прави трослојну амбалажу, за разлику од кикиндског произвођача који производи седмослојну. У прошлој години није било великих померања цена на тржишту, али би им приход био већи од 10 до 15 одсто када би их банке кредитно „пратиле“ са повољнијим зајмовима за набавку увозних сировина потребних за целу годину. Таквом куповином испословали би бољу цену сировине, али им садашњи кредитни услови то не дозвољавају, па сировину увозе периодично.

У прошлој години нису обновили прераду лековитог биља у погону на „Стрелишту“, јер се у претходних десет година стално смањивао број произвођача лековитог биља у околини Кикинде. Практично од 2007 – 2008. године не прерађују клеку, која је тих година била веома исплатива. Етерична уља не раде и због проблема финасирања производње и откупа. Раније су радили десетак врста етеричних уља, попут анђелике, мелисе, кантариона, затим камилице...

Од локалне самоуправе траже да, у делу индустријске зоне у коме раде – бивши „Петар Драпшин“, направи прилазни асфалтни пут до фабрике и осталих привредних друштава која се налазе у том комплексу.

„Gigraphix“ Кикинда

Фирма, настала на италијанском капиталу, је у сталном успону и у прошлој години извезла је чак 99 одсто производње. Извозе преко Италије у Француску, Шпанију и државе северне Африке. Предпрошле године дневно су производили 600,

да би прошлогодишња продукција порасла на 900 тонера. Раде све врсте тонера за штампаче, ласерске и ink jet, црне и у колору. Производе и тонере заштићене микро чипом. Регистровани су као откупни центар, али то још не раде, али увозе истрошене тонере из Европе.

У јануару ове године запошљавали су око 70, а до краја године планирају да радно ангажују до 150 особа. Иначе, током прошле и на почетку ове године запослили су 20 нових радника. У принципу немају проблем са радном снагом, пошто се превасходно тражи спретност. Сва досадашња улагања била су им искључиво из властитих средстава и до сада нису користили државне субвенције. У одабиру радника ослањају се на услуге НСЗ, али и сами директно примају молбе и обављају разговоре са заинтересованима за рад у њиховој фирми. Запошљавају и раднике између 45 и 50 година старости због њиховог искуства, јер сматрају да су породични људи стабилнији радници. За сада раде у једној смени.

Заинтересовани су да свој други објекат, који се налази у бившем „Превозу“ дугорочно издају. То је фабричка хала површине 1.000 плус 300 м², са комплетном инфраструктуром: струја, вода, гас, интернет, грејање...

На садашњој производној локацији у некадашњем предузећу „25. мај“ и даље имају проблема са крађом и поред тога што су магацинске и производне хале заштићене металним решеткама и без обзира што се ништа не оставља у фабричком дворишту. Овај комплекс се простире на два хектара, постоји служба физичког обезбеђења, али су и даље предмет крађа.

Занимају их програми које нуди СИЕПА, а од локалне самоуправе траже да се направи асфалтни пут од улице Милоша Великог до фабрике, и да се доведе канализација. Такође, од кикиндске општине траже помоћ да се од преосталог дела бившег друштваног предузећа „25. мај“ преузме терен иза фабричког дворишта, који је део стечајне масе некадашње фирме. Предлажу да, ако је то могуће, општина Кикин да дође у посед те парцеле, да би је потом они купили, чиме би стекли могућност да се у будућности шире у том правцу. То је практично чистина, без икаквих објеката.

„МСК“ Кикинда

О некада највећем севернобанатском извознику мало је говорено јавно током прошле године, јер очигледно да није било шта да се каже ново. Заправо, причано је али на „Инсајдеру“ телевизије Б92 о томе како се набавља гас за ову фирму и то ко га набавља и по којој цени, иако је власник овог привредног друштва „Србијагас“, па је свима звучало чудно што они не снабдевају гасом фирму чији су власници. Марта 2013. издато је кратко саопштење да се раде пројекције и траже решења за поновно покретање производње, а паралелно са тим и решења за алтернативне изворе снабдевања основном сировином, природним гасом, које би требала да доведе до рационалније и дугорочније производње у стабилном окружењу. У циљу свођења свих трошкова пословања на минимум, током претходног периода, готово 90 одсто запослених је било на плаћеном одсуству без кривице запосленог до и преко 45 радних дана, који су у том периоду добијали накнаду зараде у складу са важећим

појединачном колективном уговору – 65 одсто просека зараде, остварену у задња три месеца који су претходили одласку на плаћено одсуство.

И управо то званично ћутање било је разлог повремених окупљања мањег дела радника на Тргу у децембру прошле године и све до пред крај изборне кампање није било јасних, а јавно изречених визија за будућност фирме. Нешто ново и званично је речено марта ове године, током посете највећем севернобанатском граду, тада актуелне министарке енергетике Зоране Михајловић која је том приликом наговестила да је, после две године паузе, могуће да производња буде покренута. Она је у разговору са пословодством фирме и медијима изјавила да је „МСК“ фабрика од великог значаја за Републику Србију и тада је обелодањено да Министарство планира

да финасира изградњу гасовода од Елемира до Кикинде, чиме би овом привредном друштву био обезбеђен домаћи гас, што ће омогућити покретање производње. Зорана Михајловић је тада изјавила да је вредност наведене инвестиције око шест милиона евра и поставила је јавно питање зашто „Србијагас“ то већ није урадио, а да је потрошио 30 милиона динара на различите гасификације? Она је

том приликом изјавила да ће нова Влада Србије помоћи и у изналажењу партнера за изградњу постројења топлотне и електричне енергије што би смањило трошкове пословања. Њена очекивања су да ће са домаћим гасом, као сировином, „МСК“ добро пословати.

Друмски и железнички саобраћај

Реконструкција пута М24

Од наставка радова и завршетка реконструкције дела државног пута I реда М24 Кикинда – Зрењанин, од Кикинде до Башаида, ни прошле године није било ништа. Овај посао је још пре неколико година добио зрењанински „Војводинапут“, али је фирма доспела у финасијске проблеме, због чега је расписан нови тендер за извођача радова. Иначе, први радови на проширивању коловоза започели су уочи републичких избора 2008. године, да би након промене власти били заустављени све до 2011. када су интензивније настављени. И тада је било веома необично што су путари из Зрењанина асфалтирали првих шест километара у јесен, са првим маглама и ниским температурама, али ипак се радило. Потом су уследили проблеми у „Војводинапуту“ – блокада рачуна, штрајк радника и у томе је некако пролазила и 2012. година, са крени – стани радовима. Онда је уследило хапшење директора ове путарске фирме и њиховог власника Душана Боровице и нови застој. У међувремену је висило у ваздуху да ли ће бити покренут стечај у овом привредном друштву, а „Путеви Србије“ су почетком 2013. године повукли налог за рад.

Политичари који су се са покретањем радова на траси радо сликали, потом су нерадо давали изјаве о томе што деоница пута никада да буде завршена. Прошле године је на овој деоници било више од десет саобраћајних незгода, у којима је повређено 13 лица, од којих четири теже. Вожња оваквим коловозом представља ризик, а путари су ваљда сматрали да су скинули сву одговорност са себе када су поставили таблу са ограничењем брзине на 40 и 60 километара на сат на отвореном путу. А кратери од ударних рупа, најчешће крпљених са са пар лопата асфалта утабавањем – а не сабијањем ваљком, зјапе и „гутају“ тачкове возила који пролазе северним Банатом.

Сад већ давних осамдесетих многе познате личности из јавног живота, света спорта и естраде долазили су са поносом у Кикинду да би сервисирали или преузели свог љубимца четвороточкаша из фамилије „ИДА Опел“. Долазили су добрим путем М 24 из правца Београда и Новог Сада и на њему испробавали коњске снаге својих машина. Сада тим истим путем, на деоници од Кикинде до Башаида ка Зрењанину, неки други возачи могу само да испробавају издржљивост својих аутомобила, возећи рели између ударних рупа и можемо слободно рећи, бившег асфалтног пута, јер ово по чему сада људи возе не изгледа као савремени коловоз. Тзв. „Банатска магистрала“ више личи на плитко орање, пошто је слој асфалта скинут да би га пресвукли новим. Неки ранији прорачуни говорили су да је укупна вредност радова 570, да би се од недавно спомињала цифра од 650 милиона динара. За завршетак реконструкције пута Кикинда – Башаид неопходно је још 260 милиона динара, а остало је да се уради још око 40 одсто пута, од скретања за „Галад“ до уласка у Башаид. Према неким незваничним најавама реконструкција ће бити настављена ове године.

Железничка станица Кикинда

Престанком рада „МСК“ Кикинда и продајом и последњих количина из ове фабрике фебруара 2012. године, број теретних возова се константно смањивао и отуда пад у овом сегменту. У оквиру железничке станице Кикинда, у више сектора, запослено је око 200 особа. Ту је и „Колска радионица“ и они и даље раде одржавање и ремонт железничких возила за потребе „Железница Србије“. Ипак, када је „Колска радионица“ најчешће је у питању текуће одржавање, јер иако има посла, нема довољно делова за ремонт пошто недоостају средства.

У привредном делу значиће ако буде изграђен терминал, о чему је разговоре започео Драган Видаковић, власник зрењанинског „Импела“, као и бившег кикиндског „Ангродрвара“. Наиме, они имају царински терминал поред самог колосека, у склопу железничке станице и по моделу јавно – приватног партнерства, постоји замисао да се инсталира дизалица за претовар са камионског у железнички транспорт и обрнуто. За

то је потребна дозвола „Железница Србије“ како би му омогућили да на наведеном колосеку обавља претовар.

Табела укупног рада железничке станице Кикинда (Кикинда, Чока и Ново Милошево) за 2012. годину

2012. година	Путнички возови	Теретни возови	Утовар		Истовар	
			Кола	Тона	Кола	Тона
Јануар	431	25	89	3.815	157	3.340
Фебруар	198	25	79	3.832	35	736
Март	336	31	175	8.428	97	2.452
Април	410	25	122	6.096	124	3.190
Мај	454	28	143	5.892	43	1.870
Јуни	400	24	45	2.001	9	216
Јули	426	18	1	9	3	74
Август	269	18	6	272	7	684
Септембар	384	13	10	316	2	72
Октобар	428	24	5	108	6	241
Новембар	365	23	15	590	4	125
Децембар	259	17	6	244	1	5
Укупно:	4.360	271	696	31.603	488	13.005

Табела укупног рада железничке станице Кикинда (Кикинда, Чока и Ново Милошево) за 2013. годину

Месец	Долазак путнички	Одлазак путнички	Долазак теретни	Одлазак теретни	Утовар Кола/тона	Истовар Кола/тона
Јануар	163	162	9	10	16/712	/
Фебруар	168	167	6	5	1/46	/
Март	207	206	9	7	3/106	1/17
Април	179	170	11	13	119/5520	30/626
Мај	212	212	12	14	10/348	38/842
Јуни	202	202	11	10	9/376	/
Јули	214	214	11	9	8/278	14/485
Август	212	211	13	15	12/504	2/71
Септембар	204	201	12	14	12/496	9/313
Октобар	184	184	14	14	20/616	6/237
Новембар	206	206	12	13	80/2784	46/2078
Децембар	184	184	14	13	73/3253	56/2040
Укупно	2.335	2.319	134	127	363 15.039	202/6.709

Када је у питању превоз путника из железничке станице Кикинда траже да се возни парк додатно појача још једним паром шинобуса, јер би устаљеним одржавањем линија у домаћем саобраћају могли да повећају и број путника, што је доказано на примерима оних праваца где су уведене тзв. „руске гарнитуре“ возова. Евидентан је мањи број путника на домаћим линијама, него што би то могло да буде када би се

краће путовало, јер садашње време путовања од Кикинде до Београда значајно дуже него аутобусом, иако је цена железничке карте дупло нижа од аутобуске.

Такође, важно је ускладити ред вожње шинобуса за Жомбољ у Румунији, тако да је по доласку у ово суседно место и обављања пасошко – царинских формалности могуће одмах наставити путовање ка Темишвару, односно ка Београду и Суботици (повезаност са Зрењанином, у 18:15 сати и Суботицом – у 19:00 сати, у поподневном реду вожње. Тако би требало да нпр. шинобус из Кикинде полази у 06:00. Иначе, садашњи поласци из Кикинде за Румунију су у 09:44 и 16:40 сати, а повратак из Жомбоља је у 10:35 и 17:20 сати. Железничка удаљеност од Кикинде до Жомбоља је 19 километара, путовање траје 18 минута, јер се шинобус креће брзином од 80 km/h.

Оно што је проблем у овом међународном превозу је надокнада коју већ две године плаћа општина Кикинда румунској страни због коришћења пруге. До сада је општина новац уплаћивала „Железницама Србије“, која је потом новац трансферисала Румунској државној железници ЦФР – сектору за инфраструктуру, али вероватно да постоје начини да се то и другачије реши, само уколико би се „Железнице Србије“ мало више заинтересовале за решавање овог проблема. Наиме, наша државна железница, због малог броја путника, хтела је да укине наведену линију, али је то кикиндска локална самоуправа спречила преузимањем обавезе да румунској страни плаћа надокнаду у висини од 18.000 евра годишње (четири пута дневно по 10 евра по једном преласку, плус одређени други трошкови). Један од начина свакако је реципроцитет, обзиром да приватни румунски железнички превозник „Железници Србије“ не плаћа коришћење пруге на траси преко Вршца. Такође, и поред раније изражене заинтересованости, посебно Мађарске државне железнице (МАВ), али и румунске (ЦФР), очигледно да „Железнице Србије“ нису, до сада, биле довољно заинтересоване да би се озбиљније разговарало о реконструкцији пруге Сегедин – Кикинда – Темишвар, због превасходног интереса наше железнице да се предност даје модернизацији железничког коридора 10.

Друмски гранични прелаз Наково – Лунга

Након девет година од затварања, због увођења виза 2004. године, приликом три привремена отварања у 2013. години за гранични прелаз Наково – Лунга, владало је изузетновелико интересовање, границу је прешао велики број путника, нарочито држављана Румуније.

Друмски гранични прелаз код Кикинде, привремена отварања у 2013. години Наково – Лунга					
Датум привременог отварања	Број путника	Грађани Румуније	Грађани Србије	Број возила	Повод
Од 28. до 30. јуна	2.850	2.078	772	736	“Видовданске свечаности” у селу Накову код Кикинде
Од 11. до 13. октобра	2.915	2.340	575	1.095	“Дани лудаје” у Кикинди,
Од 27. до 29. децембра	2.005	1.405	600	619	Новогодишњи празници

Из упоредних информација за три банатска гранична прелаза ка Румунији, види се да је на граничном прелазу Наково – Лунга, током привременог отварања у децембру, било тек нешто мање путника него на међународном Српска Црња – Жомбољ (који ради 24 сата и где се одвија промет и камионима), а да је у поређењу са Јашом Томићем преко Накова (Кикинде) проток људи био већи за 3,5 пута.

Општина Кикинда 23. Јануара била је домаћин председницима српских и румунских општина са севера Баната: Кикинда – Павле Марков, Чока – Ференц Балаж, Дудешти Веки – Георги Наков, Комлуш Маре – Овидиу Штефанеску и Валкањ – Драгош Бујку, као и начелнику Севернобанатског управног округа Владимиру Илићу, Лилиани Онет и Михаели Боран из Префектуре жупаније Тимиш из Темишвара, председнику и потпредседнику Савеза Срба у Румунији – Огњану Крстићу и Славољубу Аднађу, те одговорним лицима српске и румунске граничне полиције и царине задуженим за сектор северног Баната, а централна тема разговора било је отварање нових граничних прелаза између Србије и Румуније. Присутни су информисани од стране граничне полиције обе државе о минималним условима које локалне заједнице треба да испуне како би дошло до отварања

граничних прелаза Наково – Лунга и Врбица – Валкањ, а представници граничних полиција Србије и Румуније истакли су да је у овом моменту прелаз Наково – Лунга спремнији и да на њему нису потребна толико значајна улагања каква су неопходна на осталим у Банату, за чије отварање постоји интересовање. У том контексту присутни су се сложили да је потребно утврдити критеријуме ради формирања листе приоритета отварања, а да они треба да буду техничка опремљеност граничних прелаза, број путника – који је забележен на досадашњим привременим отварањима, као и економска оправданост и заинтересованост пограничних места и њихове привреде. У складу са наведеним критеријумима гранични прелаз Наково – Лунга има предност у односу на друге, јер је имао већи број путника, боље је инфраструктурно опремљен са обе стране границе и за његово отварање већ неколико година се залаже привреда која жели боље везе са Темишваром. Процењујући реалне могућности у овом тренутку, општина Кикинда се определила да гранични прелаз Наково – Лунга, за почетак, буде опредељен за искључиво путнички саобраћај, што значи да ће на њему, сем путничких аутомобила, бити могућ промет и аутобусима. На састанку је потписана и заједничка Иницијатива присутних локалних самоуправа која је достављена владама Србије и Румуније, те Севернобанатском управном округу и Префектури жупаније Тимиш.

Том приликом заинтересовани представници српских и румунских пограничних општина усагласили су предлоге у вези са терминима привремених отварања наведених друмских граничних прелаза тако да ће, уколико их надлежни државни органи Србије и Румуније прихвате у целости, и Наково – Лунга и Врбица – Валкањ

бити отворани сваког месеца, у овој години, барем на неколико дана, а има термина у којима би требало истовремено да оба буду привремено отворана. Румунска страна указала је на један проблем и затражила његово решење, а реч је о томе да преко граничног прелаза Наково – Лунга буде дозвољен прелаз свим грађанима ЕУ, а не само румунским. Подршку трајном отварању дала је и суседна општина Комлуш Маре, која ће са своје стране предузете неопходне кораке према влади у Букурешту.

Са друге стране, иако постоји јасно исказана жеља румунских пограничних места, висока политика у Букурешту има другачију визију, јер захтева да је за поновно трајно отварање бивших малограничних прелаза у Банату (Наково, Врбица и Јаша Томић) потребно да Влада Републике Србије потпише Споразум о малограничном промету који је био на снази од 1970. до 2004. године, када га је румунска страна, у поступку приступања ЕУ, увођењем виза према СЦГ, једнострано укинула. Истина, Влада Румуније је 2008. године понудила нови Споразум на који српска страна још није одговорила, тако да у читавом том лоптању високе политике највећу штету трпе грађани и привреда. Иако је Влада Републике Србије 2009. године донела одлуку да бивши малогранични прелаз Јаша Томић – Фењ 2 прогласи међународним, такав потез осато је без одјека на румунској страни која се врло јасно позива на понуду из Споразума од пре шест година, према којој се нуди трајно отварање, али као малограничног. То је садржај писма које је префект жупаније Тимиш Еуђен Догариу 05. марта ове године упутио општини Кикинда преко Генералног конзулата Србије у Темишвару. Сходно томе, општина Кикинда сматра да је таква понуда реалност и новоформираној Влади Србије обратиће се дописом у коме ће предложити прихватање и потписивање наведеног Споразума.

Фитосанитарни инспектор на граничном прелазу Српска Црња – Жомбољ

Општина Кикинда је, уважавајући захтеве севернобанатских привредника, настављајући започету иницијативу од стране Регионалне привредне коморе Кикинда из 2011. године, успела да код Управе за заштиту биља Министарства пољопривреде Републике Србије испослује одлуку којом се на међународном друмском граничном прелазу Српска Црња – Жомбољ установљава фитосанитарни надзор, али такав потез наших власти још није наишао на истоветан одговор румунске стране. Решењима Управе за заштиту биља од 01. и 10. фебруара ове године, привремено је омогућен промет биља и производа од биља на друмском граничном прелазу Српска Црња у периоду од наредних шест месеци. Милан Ружић, фитосанитарни инспектор за промет робе у унутрашњем саобраћају, из Зрењанина, одређен је да средом, од 09:00 до 17:00 сати, обавља тај посао на Српској Црњи. Румунска страна је првих дана, по ступању на снагу српске одлуке, дозвољавала пролаз камионима са наведеном робом, посебно оних који су у транзиту и имају ТИР ознаку, али су после једног саобраћајног инцидента и превртања камиона са јабукама из Врбаса, забранили промет овим правцем. Након тога и званичног обраћања кикиндске администрације трговинском аташеу румунске Амбасаде у Београду и Префектури жупаније Тимиш, преко Генералног конзулата Србије у Темишвару, општини Кикинда је стигао допис Централне фитосанитарне лабораторије Министарства пољопривреде и руралног развоја Румуније у коме се каже да је на граничном прелазу Жомбољ до 2004. Године радио фитосанитарни инспектор, али да је због малог промета укинут. Такође, наглашавају да годишње преко граничног прелаза Моравица – Ватин буде око 170

фитосанитарних прегледа, што је, за сада, недовољно да би отварали још један пункт на другом граничном прелазу. Општина Кикинда наставила је да лобира код државних органа Румуније указујући да је управо скупљи транспорт преко Ватина и Моравице разлог малог промета и да, уз разуман временски рок, треба пружити шансу привредницима да успоставе пословне везе уз могућност промета биља и производа биљног порекла на друмском граничном прелазу Српска Црња – Жомбољ.

„Аутопревоз“ Кикинда

Јавно предузеће за транспорт путника у друмском саобраћају у свом возном парку има 41 аутобус, од којих су 38 у погону. Имају пет туристичких аутобуса новије производње, а у ту сврху могу да уврсте додатно још три аутобуса. Фирма има озбиљних наслеђених проблема у пословању, а пре свега велики број запослених, као и већином застарео возни парк репарираних аутобуса који датирају из 1990. године. Током прошле године претходно руководство није редовно плаћало доприносе и порезе на зараде запослених, тако да је направљен репрограма. До сада није сачињена процена капитала, а нови менаџмент предлаже да буде урађена Студија о реорганизацији предузећа и да то треба да уради саобраћајни факултет, чиме ће се стећи основе да фирма буде реорганизована у складу са реалним потребама града, као и потенцијалима ове средине. Та студија би требала да покаже у ком правцу фирма треба да се развија и како у будућности треба да изгледа, а садржала би и део о превозу у међуградском саобраћају. Такав посао рађен је у већим срединама за превознике у Београду, Новом Саду, Нишу и Суботици.

Тренутно не постоје могућности за куповином нових аутобуса, мада се размишља да је исплативије увести полован из Немачке – стар десет година (вредност

око 30.000 евра), него репарирати постојећи стар 24 године. Ако би и набављали нове аутобусе, онда би купили он Из управе наглашавају да воде разговоре са градским властима, односно њиховим јавним аутобуским предузећима да добију на поклон возила која су избацили из употребе, а која би за наше међумесне линије била одговарајућа. У плану је увођење нових линија према Српској Црњи и Сомбору и оне су одабране на основу сугестија грађана Кикинде. Један од битних проблема је и садашњи број запослених,

којих је око 200. Тај број би требало етапно смањивати, уз обезбеђени социјални програм, тако да у прво време буде око 150 запослених, да би се временом бројка свела на око 120, што је оптимум.

Покушавају да поново организују превоз радника за кикиндске фирме Ливницу, Банини, Ле Белиер, већ возе за Млекопродукт у Зрењанину, а обновиће разговоре и са НИСом.

Када је у питању туризам, који се одвија преко „Турист бироа“, за пролеће су у понуди излети до Морахалома у Мађарској, обилазак фрушкогорских манастира и

Сремских Карловаца, али и школске екскурзије. У понуди ће имати и пет бања у Србији, што ће им бити претежна оријентација, а током лета ће акценат бити стављен на грчка летовалишта Неи Пори и Лептокариа.

Спољнотрговинско пословање и трговина

Севернобанатски привредници имали су успешну годину у спољнотрговинском пословању, али је свеопшти утисак о економији Кикинде, Чоке и Новог Кнежевца, забрињавајући. У поређењу са претпрошлом извоз је био већи за нешто више од 12,16 милиона (135,67 милиона евра), док је увоз (63,43 милиона евра), такође, био већи за 4,92, а укупан спољнотрговински промет био је 199,1 милиона евра.

Према званичном извештају Стручне службе Регионалне привредне коморе Кикинда остварен је суфицит од 72,23 милиона евра а највећи извоз остварен је продајом добара из металског сектора. Извозник број један у 2013. години био је „Le Belier Kikinda“ са 46,97 милиона евра (алуминијумски одливци за аутомобилску индустрију), а потом следе Ливница „Кикинда“ 46,05 (одливци за аутомобилску индустрију и алатне машине), „ЕММЕПИ“ Кикинда 9,02 (женске модне чарапе), „Кикиндски млин“ 6,72 (брашно и тестенине), „Алева“ Нови Кнежевац 5,19 (зачинска паприка, додаци јелима, супе...), „Тоза Марковић“ Кикинда 4,97 (цреп), „Банини“ Кикинда 4,9 (кондиторски производи), „Дуванска индустрија Чока“ 2,72 (обрађени сушени дуван), „Grindex“ Кикинда 1,98 милиона евра (алатне машине бруснице), „Gigrafix“ Кикинда 1,86 (рециклирани тонери)... Петнаест највећих севернобанатских извозника извезли су добра вредна 132,94 док је преосталих 41 зарадило 2,72 милиона евра.

Највише је зарађено продајом делова за клипне моторе 39,97 милиона евра, затим делова и прибора за моторна возила 25,09, кочница, серво и диск кочница 9,16, женских модних чарапа 8,69, осталих делова каросерија 6,63, црепа 4,97, пшенице, 3,16, осталих делова за моторе 3,05, кондиторских производа 2,42, дувана 1,74 милиона евра, , пшеничног брашна 1,53 милиона евра. Извоз је реализован у 38 држава света, али је ЕУ најважнији спољнотрговински партнер севернобанатским привредницима: Словенија 24,26 милиона евра, Мађарска 24,17, Румунија 19,51, Немачка 14,32, Италија 7,08, Пољска 5,41, Француска 5,34, Хрватска 2,9, Холандија 3,14 милиона евра... Друга групација земаља, по обиму извоза, су државе ЦЕФТА региона: Босна и Херцеговина 14,24, Црна Гора 2,92, УНМИК Косово 2,56 милиона евра... Кикиндски привредници зарадили су 126 милиона евра, новокнежевачки 6,03, а чокански 3,63 милиона евра.

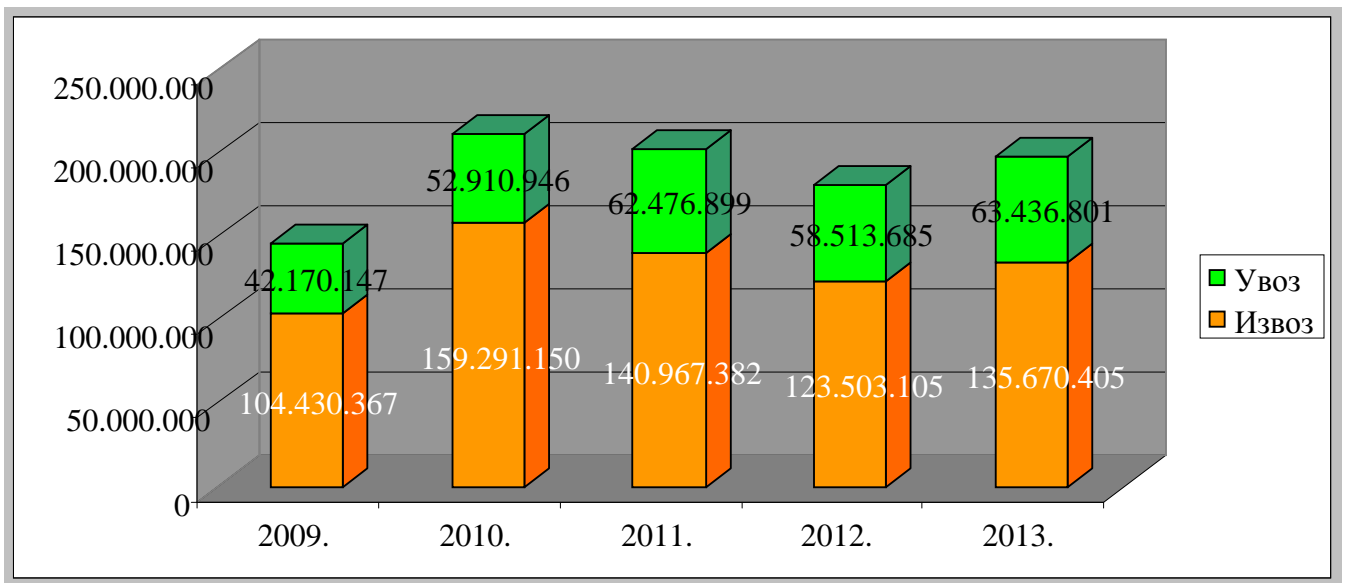
У структури увоза доминирају сировине и полупроизводи за дораду у севернобанатским фабрикама: легуре алуминијума 10,3 милиона евра, недовршене женске чарапе 7,94, недовршене кочнице, серво и диск кочнице 6,16, алат од кермета 1,98, машине за паковање 1,95, делови за клипне моторе 1,88, нелегирани сирови никл 1,85 милиона евра... Највећи увозници су Ливница „Кикинда“ 24,06 милиона евра, „Le Beler Kikinda“ 15,68, „ЕММЕПИ“ 8,41, „Pro Media“ Кикинда 2,59, новокнежевачка „Алева“ 2,44, кикиндски „Банини“ 2,05, „Bell Chemicals“ Б.В.Село 1,8 милиона евра... Привредна друштва са териоторије општине Кикинда увезла су добра вредна 60,33 милиона евра, она из Новог Кнежевца 2,88, док су чоканска званично свега 212.524 евра, иако тај податак сигурно није прецизан због увоза вина из Македоније за потребе

„Винарије Чока“, али је евидентно да је он реализован преко фирме чије се седиште не налази на подручју те општине. Као и у извозу и при увозу ЕУ је доминантна: Словенија 13,68 милиона евра, Румунија 9,45, Словачка 5,32, Италија 4,79, Немачка 4,05, Пољска 3,98, Мађарска 3,17, Велика Британија 1,56, Хрватска 1,5, Чешка 1,28 милиона евра...

Спољнотрговински биланс привредних друштава на подручју Регионалне привредне коморе Кикинда у 2013. години

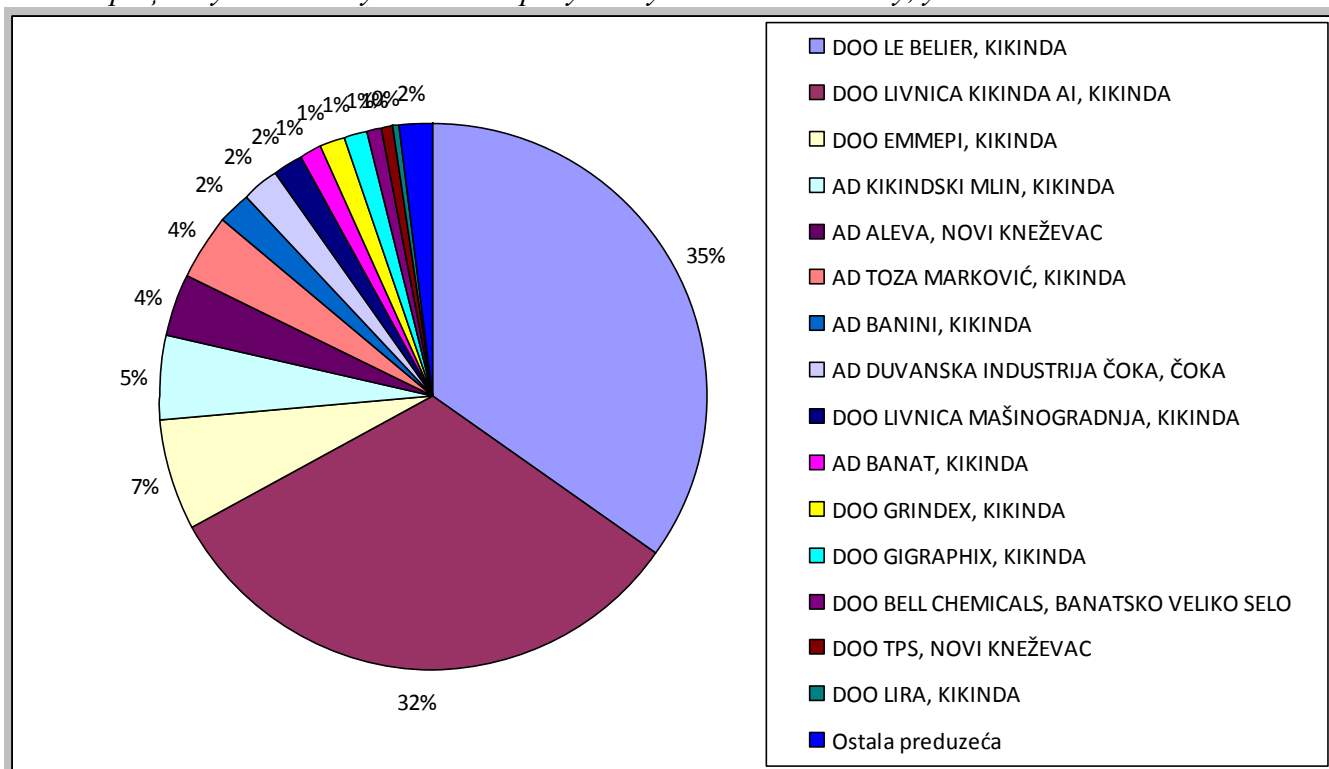
		Период: 2013. година				
		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Извоз	€	104.430.367	159.291.150	140.967.382	123.503.105	135.670.405
Увоз		42.170.147	52.910.946	62.476.899	58.513.685	63.436.801
Укупно		146.600.514	212.202.096	203.444.281	182.016.790	199.107.206
Салдо		62.260.220	106.380.204	78.490.483	64.989.420	72.233.604
Индекс		247,4	247,6	301,1	225,6	211,1

У извозу је учествовало укупно 56 предузећа...

Предузећа извоза у 2013. години	
Назив предузећа	Износ (ЕУР)
ДОО LE BELIER KIKINDA	46.977.786
ДОО ЛИВНИЦА КИКИНДА АИ, КИКИНДА	43.815.539
ДОО ЕММЕПИ, КИКИНДА	9.026.326
АД КИКИНДСКИ МЛИН, КИКИНДА	6.723.366
АД АЛЕВА, НОВИ КНЕЖЕВАЦ	5.191.629
АД ТОЗА МАРКОВИЋ, КИКИНДА	4.974.564
АД БАНИНИ, КИКИНДА	2.899.894
АД ДУВАНСКА ИНДУСТРИЈА ЧОКА, ЧОКА	2.722.195
ДОО ЛИВНИЦА МАШИНОГРАДЊА, КИКИНДА	2.237.366
АД БАНАТ, КИКИНДА	2.004.185
ДОО GRINDEX, КИКИНДА	1.982.586
ДОО GIGRAPHIX, КИКИНДА	1.862.098
ДОО BELL CHEMICALS, БАНАТСКО ВЕЛИКО СЕЛО	1.245.420
ДОО ТПС, НОВИ КНЕЖЕВАЦ	833.383
ДОО ЛИРА, КИКИНДА	451.403
Остала предузећа	2.722.665

Процентуална заступљеност предузећа у извозном билансу, у 2013. години

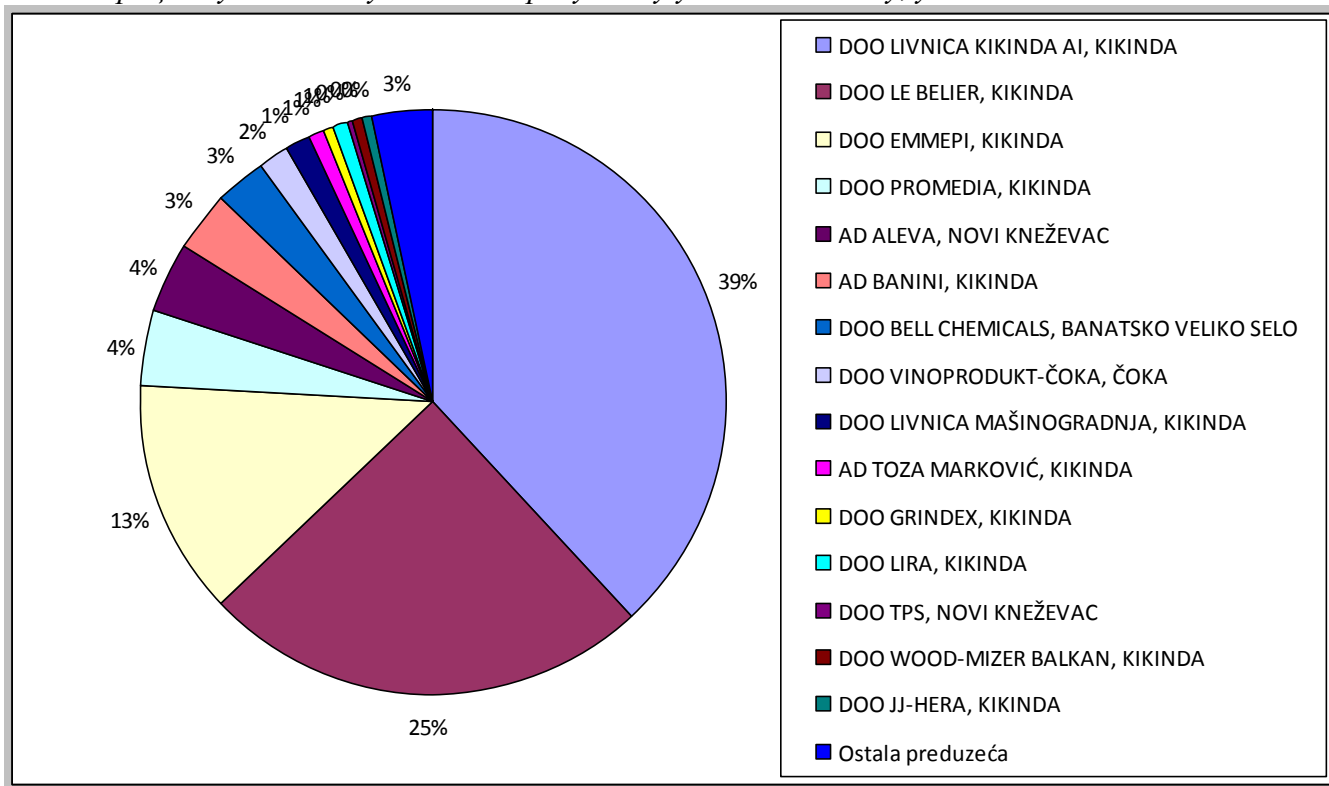

У увозу је учествовало укупно 69 предузећа...

Предузећа увоза у 2013. години	
Назив предузећа	Износ (ЕУР)
ДОО ЛИВНИЦА КИКИНДА АИ, КИКИНДА	24.060.800
ДОО LE BELIER KIKINDA	15.683.252
ДОО ЕММЕПИ, КИКИНДА	8.414.257
ДОО PROMEDIA, КИКИНДА	2.597.229
АД АЛЕВА, НОВИ КНЕЖЕВАЦ	2.448.607
АД БАНИНИ, КИКИНДА	2.058.613
ДОО BELL CHEMICALS, БАНАТСКО ВЕЛИКО СЕЛО	1.802.978
ДОО ВИНОПРОДУКТ-ЧОКА, ЧОКА	1.045.164
ДОО ЛИВНИЦА МАШИНОГРАДЊА, КИКИНДА	919.072
АД ТОЗА МАРКОВИЋ, КИКИНДА	544.983
ДОО GRINDEX, КИКИНДА	415.788
ДОО ЛИРА, КИКИНДА	398.602
ДОО ТПС, НОВИ КНЕЖЕВАЦ	312.004
ДОО WOOD-MIZER БАЛКАН, КИКИНДА	298.359
ДОО ЈЈ-ХЕРА, КИКИНДА	249.315
Остала предузећа	2.187.778

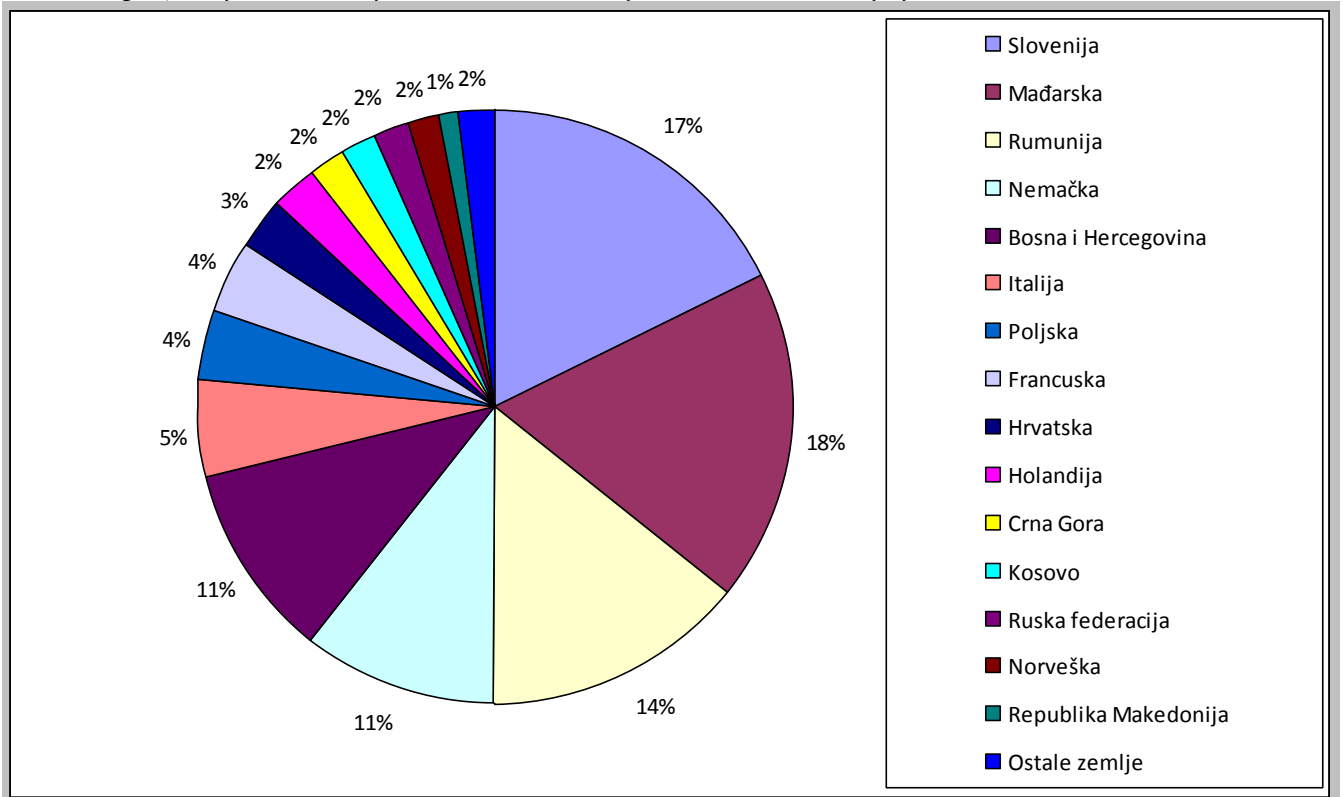
Процентуална заступљеност предузећа у увозном билансу, у 2013. години

Извоз је реализован са предузећима из 38 земаља...

Земље извоза у 2013. години	
Назив земље	Износ (ЕУР)
Словенија	24.267.736
Мађарска	24.171.473
Румунија	19.510.626
Немачка	14.326.528
Босна и Херцеговина	14.249.246
Италија	7.088.604
Пољска	5.412.998
Француска	5.341.403
Хрватска	3.680.675
Холандија	3.147.765
Црна Гора	2.926.660
УНМИК Косово	2.566.736
Руска федерација	2.404.947
Норвешка	2.254.635
Република Македонија	1.756.633
Остале земље	2.563.740

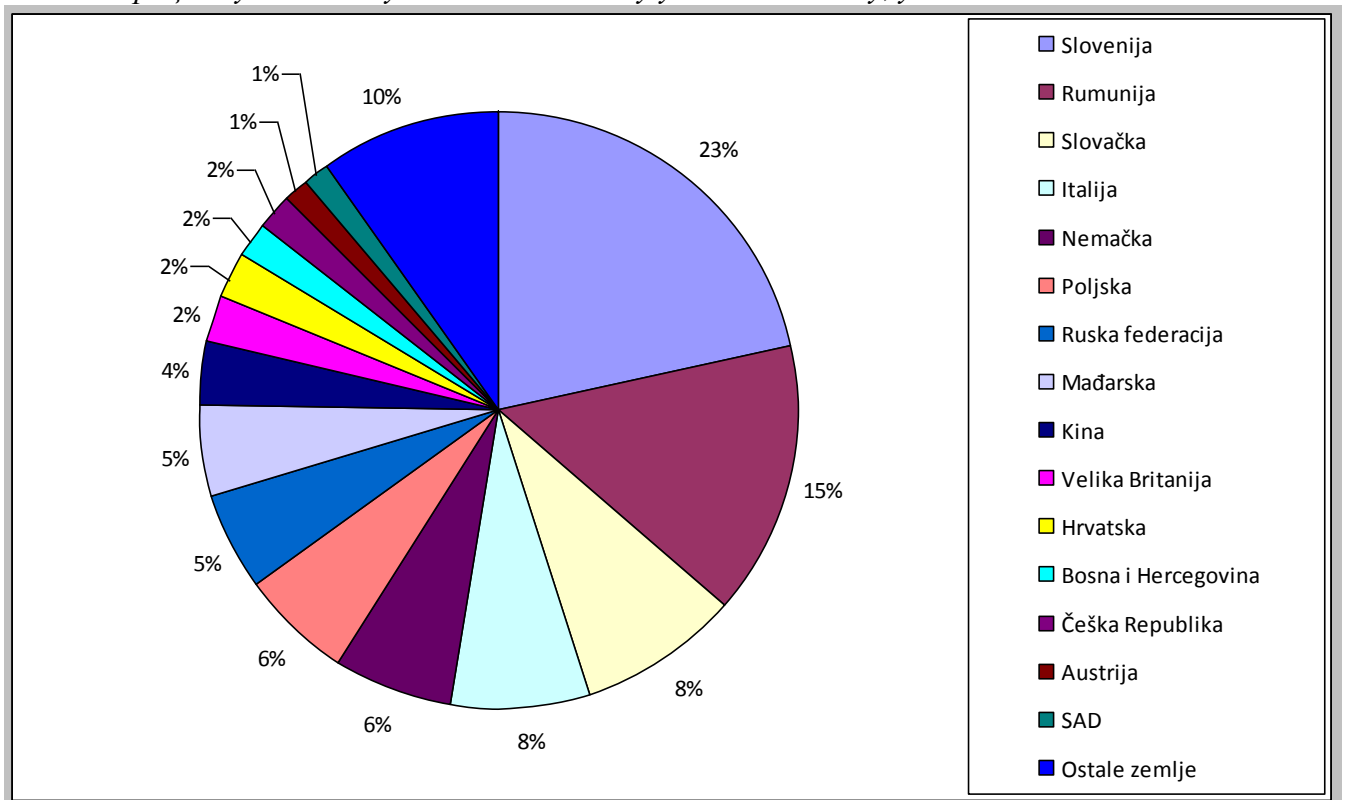
Процентуална заступљеност земаља у извозном билансу, у 2013. години

Увоз је реализован са предузећима из 58 земаља...

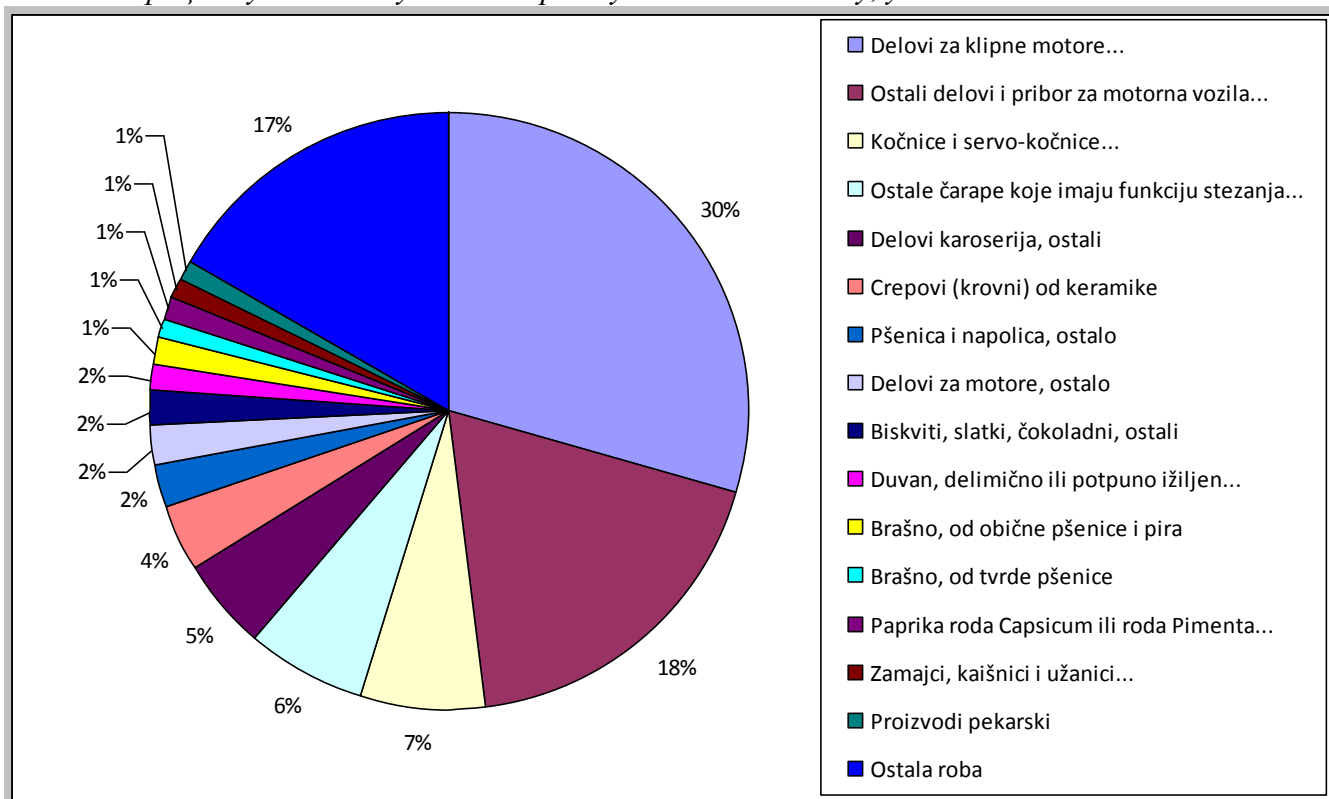
Земље увоза у 2013. години	
Назив земље	Износ (ЕУР)
Словенија	13.689.029
Румунија	9.455.408
Словачка	5.326.540
Италија	4.795.521
Немачка	4.056.932
Пољска	3.984.932
Руска федерација	3.230.689
Мађарска	3.173.816
Кина	2.225.923
Велика Британија	1.565.785
Хрватска	1.508.341
Босна и Херцеговина	1.282.410
Чешка Република	1.230.163
Аустрија	850.268
САД	836.526
Остале земље	6.224.518

Процентуална заступљеност земаља у увозном билансу, у 2013. години

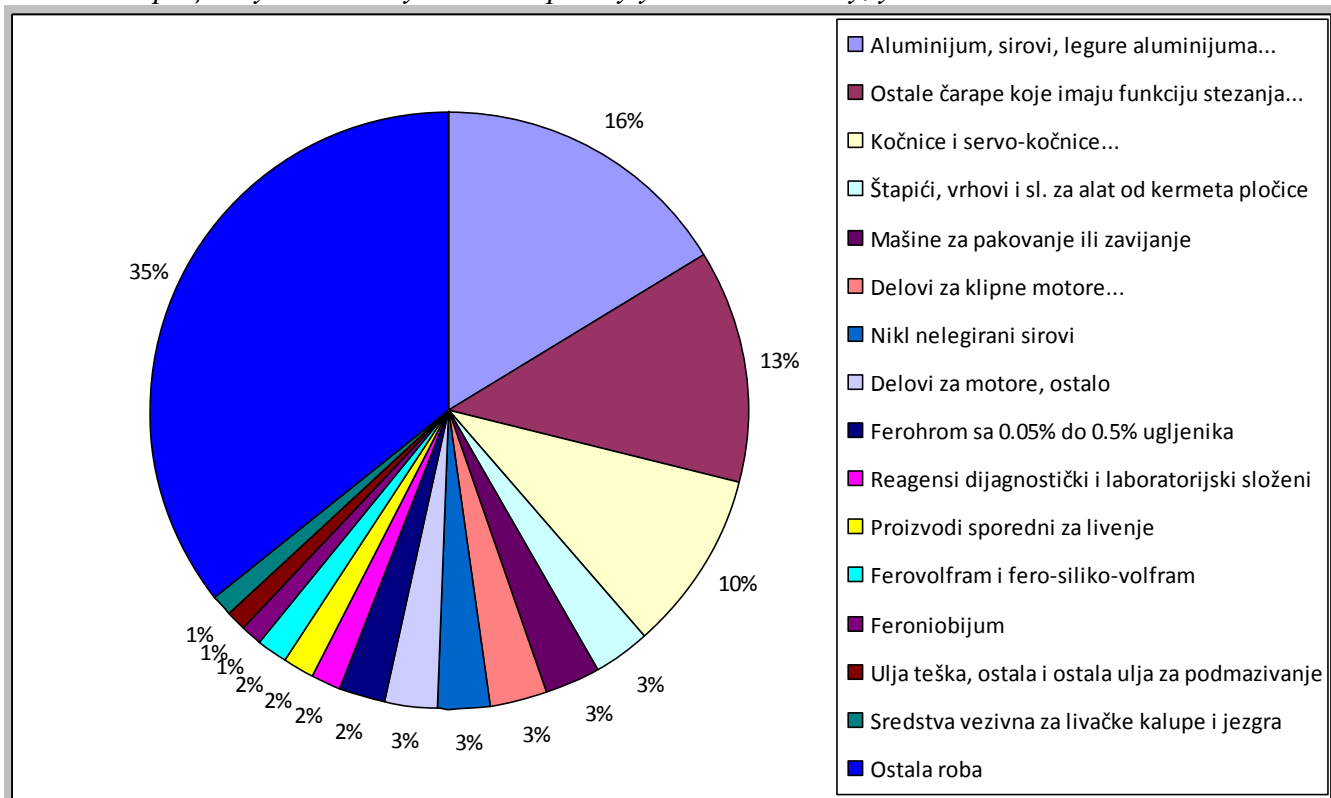
Роба извоза (према царинској тарифи), у 2013. години	
Назив робе	Износ (ЕУР)
Делови за клипне моторе на паљење помоћу свећице	39.970.904
Остали делови и прибор за моторна возила, за индустријску монтажу (склапање)...	25.091.161
Кочнице и серво-кочнице и њихови делови за диск-кочнице	9.169.882
Остале чарапе које имају функцију стезања, од синтетичких влакана...	8.690.682
Делови каросерија, остали	6.637.713
Црепови (кровни) од керамике	4.974.451
Пшеница и наполица, остало	3.161.020
Делови за моторе, остало	3.053.292
Бисквити, слатки, чоколадни, остали	2.424.389
Дуван, делимично или потпуно ижиљен, дуван сушен у сушари (<i>flue-cured</i>)	2.146.492
Брашно, од обичне пшенице и пира	1.743.009
Брашно, од тврде пшенице	1.531.296
Паприка рода <i>Capsicum</i> или рода <i>Pimenta</i> , дробљена или млевена	1.517.226
Замајци, каишници и ужаници, од ливеног гвождја или челика	1.478.631
Производи пекарски	1.441.465
Остала роба	22.638.792

Процентуална заступљеност робе у извозном билансу, у 2013. години

Роба увоза (према царинској тарифи), у 2013. години	
Назив робе	Износ (ЕУР)
Алуминијум, сирови, легуре алуминијума, секундарне у инготима или у течном стању	10.329.141
Остале чарапе које имају функцију стезања, од синтетичких влакана...	7.941.082
Кочнице и серво-кочнице и њихови делови за диск-кочнице	6.164.443
Штапићи, врхови и сл. за алат од кермета плочице	1.980.481
Машине за паковање или завијање	1.954.168
Делови за клипне моторе на паљење помоћу свећице	1.883.545
Никл нелегирани сирови	1.856.353
Делови за моторе, остало	1.715.875
Ферохром са 0.05% до 0.5% угљеника	1.568.736
Реагенси дијагностички и лабораторијски сложени	1.157.660
Производи споредни за ливење	1.068.552
Фероволфрам и феро-силико-волфрам	977.239
Ферониобијум	773.738
Уља тешка, остала и остала уља за подмазивање	692.301
Средства везивна за ливачке калупе и језгра	604.984
Остала роба	22.768.503

Процентуална заступљеност робе у увозном билансу, у 2013. години

Спољнотрговински биланс обзиром на општине, у 2013. години

Назив општине:	Извоз		Увоз		Укупно	Салдо
	[ЕУР]	%	[ЕУР]	%	[ЕУР]	[ЕУР]
Кикинда	126.005.549	92,9%	60.335.690	95,1%	186.341.239	65.669.859
Н. Кнежевац	6.032.004	4,4%	2.888.587	4,6%	8.920.591	3.143.417
Чока	3.632.852	2,7%	212.524	0,3%	3.845.376	3.420.328
Укупно	135.670.405	100,00%	63.436.801	100,00%	199.107.206	72.233.604

„Ангропромет“ Кикинда

Кикиндски „Ангропромет“, највећа севернобанатска трговина и једна од већих у Покрајини, крајем прошле године завршила је инвестицију вредну 415.000 евра у складиштени део, чиме су значајно повећали капацитете за чување хране и пића. Хала површине 1.800 квадрата има простор за од 1.600 до 1.800 палетних места и она је значајно унапредила рад и могућност снабдевања у овом региону. Нова хала задовољава стандарде предвиђене за складиштење прехранбених артикала и пића и омогућава савременију организацију дистрибуције. То је највеће инвестиција у „Ангропромету“ у 2013. години. Друга фаза подразумевала је набавку регала за робу, виљушкаре, софтверске програме за складиштење, чиме ће бити завршена модернизација складишног пословања, али то сада све зависи и од тога да ли ће фирма бити продата или не. Новоизграђени објекат служиће за складиштење робе потребне за обе валтерове трговинске фирме, јер се заправо из Кикинде снабдевају и супермаркети које имају у Суботици, Мољу, Кули, Апатину, Зрењанину, Кањижи и Врбасу.

Власник, Рудолф Валтер из Немачке, више пута је истакао задовољство радом трговинског ланца у Кикинди. Он има још једну трговинску фирму у Србији – „Lurdy“ који не послује тако добро као ова у највећем севернобанатском граду. Међутим, даља будућност „Ангропромета“ зависиће од става власника и његовог одговора на писмо о намерама о куповини фирме од стране новосадског „Univerexporta“. Преговоре о могућој продаји водиће Одбор власника који управља фондацијом Рудолфа Валтера (са седиштем у Лихенштајну) на коју је пренето власништво над фирмама у Србији и

Мађарској. Почетком ове године се разговарало о две могуће опције. Прва је спајање „Ангропромета“ и „Лурдија“, а друга је била њихова продаја. Одлука још није донета, све опције су у игри, чак и она да остане постојеће стање.

Пре садашњих збивања у „Ангропромету“ су размишљали о увођењу сопствене робне марке коју

би продавале обе трговине, али се од тога одустало док год се не одлучи да ли ће фирма бити продата или не. Иначе, продаја највеће севернобанатске трговине вероватно би значила и смањење броја радника ван самих малопродајних објеката.

У 2013. години су добро пословали, али без разлога за велику хвалу, јер се види значајан пад животног стандарда већине становништва. Просечна вредност по рачуну у прошлој години била је свега 390 динара, а у предпрошлој 490. Много је ситних куповина и мноштво издатих рачуна. Из тог разлога забележили су пораст у продавницама формата суперета, а пад у супермаркетима. Приходи из малопродаје забележили су пад од 1,8 одсто, као и приходи из закупа некретнина, али је то занемарљиво. У овој години су за 10 одсто смањили цену закупа простора који изјајмљују, а током године увек имају четири – пет слободних. Када је у питању велепродаја, радили су само за позаног купца, али су ту имали проблем са наплатом и то ће покушати да реше судским путем.

Купци траже попусте и већином се продају артикли на акцији на којима им је маржа минимална. Током прошле године максимално су спуштали своје марже, а и даље продају робу на одложено плаћање чековима до 180 дана и на њиховим потрошачким картицама одложено – без камате на 60 дана. Детаљ да се лимит на њиховим потрошачким картицама потроши већ у првих неколико дана у месецу говори о томе колико је стандард грађана низак. Мање је и готовог новца у оптицају. Из сваке робне групе нуде макар по један производ који је изузетно јефтин, водећи рачуна о тзв. „социјалној корпи“.

Имају 241 запосленог, а 16 радника су отпустили због крађе. Плате запослених у кикиндском трговинском привредном друштву су редовне, шта више, сваке године добију и тринаесту плату, што је данас права реткост у овој средини, али нису мењане од последњег тромесечја у 2012. години.

Настављају оријентацију да помажу локалне произвођаче, јер им дају могућност да, без обзира на величину, своју робу продају у „Ангропромету“. Што се тиче специјализованих продавница, направили су заокрет у Трговинском центру у продаји гардероби, окренувши се више ка дечјој одећи и вешу, чиме су одржали ниво продаје. Када је у питању техника, ту су најконкурентнији у граду и још увек бесплатно испоручују купљену робу на адреси купца.

„Pro Media“ Кикинда

У сложеним условима рада забележили су врло солидну пословну годину. У динарском обрачуна остварен је нешто промет већи за 1,5 одсто, док је обрачунато у еврима, он исти као 2012. године, што је, обзиром на ситуацију и здравству и држави уопште, велики успех. Имају 50 запослених у четири целине: Кикинда, Зрењанин, Београд и Ниш. Главница запослених је у Кикинди, где их ради 30. У свом пословању махом су ослоњени на рад са здравственим установама, а свега 10 – 15 одсто рада није са њима. Осим продаје различите лабораторијске опреме, реагенаса, хемикалија, материјала за контролу стерилизације и потрошног лабораторијског материјала за микробиолошке, биохемијске, цитогенетске и PCR лабораторије, као и за контролу квалитета воде, хране, лекова и остале индустријске лабораторије, имају део који се бави еталонирањем. „MetroCert“ је током прошле године успешно обновио акредитацију тако да услуге еталонирања, осим за уређаје које продају, могу да врше и другим фирмама. Акредитовани су за запремине, затим уређаје за одржавање задатих

вредности температуре и влажности ваздуха и оне који свој рад базирају на спектрофотометрији. Еталонирање раде на терену, код корисника, осим за мерила запремине која се преузимају и након завршеног еталонирања, враћају кориснику.

Сврастани су у категорији малих предузећа, јер су на граници што се тиче вредности капитала и промета, иако по броју запослених спадају у средња предузећа. Током 2013. додатно су запослили неколико радника, а и наплата је нешто боља него што је била предпрошле године. У том смислу, кашњења су нешто мања, а стари јавни дуг (пет милиона динара) им дужници редовно сервисирају на дванаест рата свака три месеца. Указују на проблем сложености тендерских процедура, због којих свакодневно око 30 запослених мора да се бави документацијом и прописима како би успешно наступили са својом понудом. Раде на подручју Србије, Црне Горе, БиХ и са већински српским подручјима на Косову и Метохији.

Туризам

XXVIII Дани лудаје у Кикинди

Иако је Кикинда престоница бундеве југоисточне Европе, шампионске ни овога пута нису расле на севернобанатским њивама, већ су стигле из суседне и плодне Бачке. Победник XXVIII туристичке манифестације „Дани лудаје“ у Кикинди је Милош Дињашки из Србобрана са бундевом тешком 258,5 килограма, а да куриозитет буде већи, он је заправо по први пут узгајао велике тикве и победио: „С обзиром да ми је прво такмичење не знам да ли је почетничка срећа или добри услови. Набавио сам семе од прошлогодишњег шампиона, а од победничке лудаје направићу велику питу бундевару и поделити је целом месту“, истакао је узгајивач најтеже лудаје. Другопласирани такмичар Јанко Сабо из Руског Крстура имао је бундеву тешку 170, а лудеја трећепласираног Дејана Јованова из Уљме тежила је 137,5 килограма.

У категорији најдуже тикве прва три места освојили су Темеринци. Јожеф Варга је по трећи пут освојио шампионску титулу са тиквом дугачком 252,5 сантиметара. Другопласирана лудаја Тибора Варге дугачка је 248, док је трећепласирана узгајана у башти презимењака шапиона, такође Варге – али Иштвана, међутим она је имала 216,1 сантиметара.

Победницима је припала новчана награда вредна по 100.000 динара, а особеност XXVIII „Дана лудаја“ било је присуство великог броја туриста из суседне Румуније. Наиме, само преко друмског граничног прелаза Наково – Лунга, у суботу, која је главни дан ове туристичке манифестације, границу у оба правца прешло је 1.655

путника и више стотина возила, тако да је привремено отварање наведеног граничног прелаза код Кикинде и овога пута оправдало сва очекивања.

На овим јужнословенским просторима зовемо је свакако. Ми у Кикинди за њу кажемо лудаја, познатија је као бундева, већином је називају тиквом, Босанци је зову мисирачом... Ипак, једно је јединствено, њен мали центар овог дела света је у Кикинди, на северу Баната. Један од најзначајнијих стручних промотера ове биљке др Јанош Берењи за њу каже да је „банатска банана“, а захваљујући њему, организатору Туристичкој организацији Кикинде, бројним туристичким и другим прегаоцима, те онима који су осмислили „Дане лудаје“ и већ 27 година за њу на овај или онај начин живе, манифестација у Кикинди је постала својеврсни балкански шампионат са кога су резултати о најтежим лудејама и најдужим тиквама већ отишли у Светску конфедерацију бундеве (World Pumpkin Confederation) у Онтарио (Канада) и Колинс (САД).

Промоција „Дана лудаје“ у Будимпешти

Највећа севернобанатска, а по много чему јединствена српска, па и средњоевропска туристичка манифестација, „Дани лудаје“, промовисана је протеклог викенда на највећем сајму туризма у региону – UTAZAS у Будимпешти. Мађари и њихови гости, у организацији Секретаријата за локални економски развој и туризам општине Кикинда, а уз свесрдну помоћ

Амбасаде Републике Србије у Мађарској и Покрајинског секретаријата за привреду АП Војводине, упознати су са чарима овог дела Баната, те манифестационом и гастрономском понудом кикиндских „Дана лудаје“. Причама о бундевама тешким 288 килограма и оним, дугим 266 сантиметара, дечјим карневалом, „Банатском фруштуку“ – разним слатким и сланим јелима од тикава, али и другим традиционалним ђаконијама и посластицама, Кикинджани су дочарали део атмосфере која се сваког другог викенда одвија у највећем севернобанатском граду, средњоевропској престоници бундеве. Те приче су биле „обојене“ и укусима „Дана лудаје“ па су посетиоци овогодишњег 37. Међународног сајма туризма у Будимпешти, између осталог, могли да на штанду Војводине дегустирају питу бундевару и друге колаче – чиме је уједно и промовисана привредна понуда кикиндског „Банинија“, „Атлер

Фонтане“ и Националног ресторана „Белавила“. За културолошки део угођаја побринули су се костимирани ученици двојезичне Основне школе „Фејеш Клара“, у којој се настава одвија на српском и мађарском језику, као и најстарије уметничко друштво у нашем народу, кикиндске „Гусле“, које делују од 1876. године.

Министар саветник за економска питања у Амбасади Републике Србије у Мађарској – Ото Кишмартон задовољан је како су Кикинђани промовисали свој град и државу: „Сваке године поред штанда Војводине и Туристичке организације Србије долазе и локалне туристичке организације. Велики је значај ове манифестације баш у томе што приказујемо нашу туристичку понуду у суседству. Прошле године било је за 26 одсто туриста из Мађарске више у Србији него раније и то су углавном посете у трајању од два – три дана“, истакао је српски дипломата. Општина Кикинда, тј. њен Секретаријат за локални економски развој и туризам, опредељени су да за овогодишње ХХИХ „Дане лудаје“ у највећу севернобанатску варош доведу што више посетилаца из непосредног окружења, те је и за ову промоцију спремљен промотивни материјал на енглеском, мађарском и српском језику: „Ово нам није први пут да наступамо у Будимпешти, али мислим да смо по први пут имали додатни квалитет тиме што смо визуализовали наступ, нарочито кроз промоцију костимираних ученика, те смо њиховом шетњом кроз халу и дељењем промотивног материјала – од штанда до штанда, верујемо заинтересовали значајан број потенцијалних туриста“, нагласио је Драгослав Угарчина – шеф Одсека за туризам у Секретаријату за локални економски развој и туризам општине Кикинда. Секретаријат планира да ове године туристичку манифестација на јесен буде приближи, а самим тим и позове у госте, житеље Сегедина (Мађарска) и Темишвара (Румунија), али и да у највећим српским градовима – престоници Београду и Новом Саду промовише „Дане лудаје“.

Угроженост пашњака Велике дропље у 2013. години

Једино станиште Велике дропље (*Otis tarda*) у Србији, које налази се на северу Баната јужно од реке Златице и у атарима села Мокрин, Сајан и Јазово постаје угрожено људским немаром и похлепом због што веће тежње да сваки педаљ њива буде обрађен или на други начин искориштен у пољопривредне сврхе. Било како било та похлепа је условила паду броја јединки са 39 на изледа мање од половине.

Мокринчанин, салашар Јоца Јанчић, који је и алармирао јавност прошле године, тврдио је да се број јединки велике дропље у резервату близу Мокрина смањује и да томе доприносе паори који ору пашњаке, иначе природно станиште ове ретке птице. Он је о томе сам писмено обавештавао и Завод за заштиту природе у Новом Саду и надлежну инспекторку. Сматра да управљач резерватом Удружење ловаца „Перјаница“ не предузима мере које су потребне за очување станишта, јер се пашњаци заоравају уз константну употребу агротехничких поступака и примену пестицида ради побољшања квалитета земљишта, због чега га велика дропља напушта. Јанчић чак и тврди да је у јануару 2013. године центар резервата преораван на четири локације (површина средишта резервата је 400 хектара, а читав резерват има око 7.000 хектара), што сматра недопустивим.

Насупрот томе, Богица Божин, у име управљача тврди да преоравања нема, заправо да га је било 2012. године нешто мало, те да је надлежна инспекција наложила санирање узораних површина. Божин је тврдио да није било никаквих проблема са мештанима и салашарима и да о пашњаку брину три чувара и два стручна лица из

Завода за заштиту природе из Новог Сада. По његовој тврдњи, власници земљишта су морали да се обрате Заводу да би добили услове за коришћење земље, тачније шта могу да сеју или како да га користе. У 90 одсто случајева пестициди су били забрањени на овом терену.

Са друге стране оглашавао се и мокрински сеоски кнез Горан Думитров, који је тврдио да је упознат са проблемом наглашавајући да је у питању сукоб интереса између ратара и сточара. Према његовим речима има стотине хектара које сточари користе у атару села, које нико није узео у закуп и које они користе бесправно. Са друге стране има и ратара, такође, који без плаћања закупа обрађују неке површине, а да од свега тога резерват није имао користи. Почетком 2013. године тврдио је да ловци, као стараоци резервата, нису месецима имали средства којима би плаћали чуваре, а сем тога никада нису имали стручно лице које би требало да се бави надгледањем.

Многи би имали користи ако би туристи долазили у новоизграђени визиторски центар, чиме би можда резерват могао да постане самоодржив. Од када је изграђен визиторски центар још ни један туриста није званично био, нити је ико платио улазницу за то.

Комуналне делатности

ЈП „Топлана“

Грејна сезона у нашој општини Кикинда биће завршена 15. Априла, и за разлику од многих ранијих, прошла је без већих хаварија. Топлана тренутно има акумулисани губитак од преко 200 милиона динара, што је три пута више од вредности капитала самог предузећа. До краја фебруара потраживања су им била око 160, а дуговања према добављачима око 312 милиона динара. Наплата рачуна од приватних лица у овој грејној сезони била им је око 80, а од правних око 75 одсто. Међу највећим дужницима „Топлане“ су хотел “Нарвик”, “Аутопревоз” и државни органи, а од физичких лица, против 81 особе покренут је судски поступак за наплату дуговања. Њихов укупан дуг је око 12 милиона динара.

Станоградња

Званично, 12. марта ове године запчети су радови на изградњи стамбеног блока Ц 2 у центру Кикинде, а изграђени станови ће превасходно бити намењени младим породицама. Средства за ову инвестицију, вредну око 65 милиона динара, обезбедили су општина Кикинда и Влада Републике Србије. Планирана је изградња осам зграда у којима ће бити стотинак станова, а цена квадратног метра биће испод тржишне вредности. Прва зграда, у којој ће бити 15 станова, требало би да буде завршена у року од годину дана, а осталих седам, у најкраћем и реалном периоду.

Инвестиције Дирекције за изградњу града

У буџету општине Кикинда за комуналну инфраструктуру планирано је 540 милиона динара, а приоритети су реконструкција пута Кикинда – Банатска Топола и уређење агроиндустријске зоне, односно блока 41 и 43. Ако буду одобрена додатна средства у овом делу биће изграђена и фекална канализација, неопходна потенцијалним инвеститорима и тим пројектом је конкурисано у Министарству

регионалног развоја. У том делу града већ има неколико активних и значајних фирми, тако да је цео потес угрожен подземним водама. На тамошњим појединим локацијама рађене су анализе које су показале да је бунарска вода из првог водоносног слоја лошег квалитета управо због великог броја септичких јама.

У плану „Дирекције за изградњу града“ током ове грађевинске сезоне је изградња кружног тока на раскрсници у Шумици која раздваја пут за Иђош и онај за центар града. Кружни ток служиће да раздвоји локални део од државног дела пута М 24. У овој години планирана је и изградња обилазнице око Кикинде из средстава Републике.

Започети су радови на замени плочица у отвореним базенима СЦ „Језеро”, за које је материјал обезбедио Спортски центар, а „Дирекција” финансира извођење радове.

Потенцијалне инвестиције

„Ех Вике“ Кикинда

Током ове године очекује се да почне да ради нова фабрика бицикала, у којој ће бити склапано 16 модела. Производиће их за српско, словеначко и албанско тржиште. Инвеститори су Кикинђани Саша Манчић и Саша Стојановић и у почетку би требало да ради око десет запослених. Планиран је увоз компоненти, с тим да ти делови морају да у минималном проценту од 51 одсто буду пореклом из ЕУ. Очекују да ће однос продаје на домаће тржишту и у извозу бити 50:50. На почетку им је план да у овој години монтирају 2.000 бицикала, у другој години дупло више, трећој – 5.000 комада, четвртој – 7.000, да би у петој монтирали око 10.000 бицикала. Власници наглашавају да имају обезбеђено тржиште у овој години и то ће бити производња за понатог купца. Стојановић, као дугогодишњи спортски радник и некадашњи бициклиста, већ се ранио бавио овим послом, где је две – три године фирма „Vilmax“ у Кикинди склапала бицикле и запошљавала десеторо особа. И поред значајне конкуренције у Србији: Capriolo 80.000 комада бицикала годишње; Mega Favorit – 15.000; Орион – 10.000; Venera Vike – 20.000, верују да имају простора да заузму део домаћег, али и да се позиционирају на суседним тржиштима.

Кикиндска привреда у СФР Југославији од 1980. до њеног распада 1991. године са освртом на њихов статус током '90. и после власничке трансформације након 2000. године

Назив фирме	Производња – делатност и година оснивања	Садашња активност фирме
„25. Мај“ Кикинда ДМК	Пољопривредне машине и опрема: силоси, сушаре, системи за исхрану стоке на свињогојским и другим фармама, контејнери за аутомобилску индустрију. Фирма је основана 1945. Године, а од 1957. Прераста у фабрику оријентације за производњу пољопривредних машина и резервних делова.	Имовина фирме је распродата у стечајном поступку у првој декади XXI века
Ливница жељеза и темпера „Кикинда“ Кикинда	Алатне машине брусилце, делови за аутомобилску индустрију, различити одливци, ливачки и други алати. Фирма је основана 1908. као радионица при Боновој циглани.	Саставни део „Цимос“ групе и практично њихова највећа фабрика. Запошљавају приближно 2.000 људи од којих је већина у Кикинди, а имају и своје „фирме ћерке“ у Новом Кнежевцу, Сечњу и још неколико места у Србији. Имају проблема у пословању због дешевања у „Цимос“ групи.
ИГМ „Тоза Марковић“ Кикинда	Различите врсте црепа, цигле, грађевинских блокова, керамичких плочица, украсне керамике. Постоји од 1866. године под називом „Бонова циглана“	Фирма је приватизована након чега је број запослених смањен са око 1.300 на близу 800 и налази се у великим финансијским проблемима и пред стечајем.
„Електрон“ Кикинда	Изградња и монтажа хала, грађевинске браварије, електроенергетских водова и јавне расвете	Након лоше приватизације, која је поништена, имовина фирме је распродата у стечају.
„Градитељ“ Кикинда	Нискоградња: изградња и реконструкција путева, моства, канализационе и водоводне мреже, система за наводњавање. Самостално почели да раде 1990. Године	Након приватизације откупили су велики део севернобанатске грађевинске оперативе, али се фирма – због немогућности да наплати

	издвајањем из Радне организације „6. Октобар“	извршене радове, нашла у стечају из кога је изашла фебруара 2013. године
„Енергетика“ Кикинда	Производња и дистрибуција топлотне енергије, одржавање котларница и топловода, дистрибуција гаса	Фирма је подељена на „Енергетику“ која је после 2000. припојена „Србијагасу“ и ЈП „Топлана“ чији је оснивач СО Кикинда
„Банини“ Кикинда („Ки – Ко“ Кикиндска колачара)	Производња колача и кекса. Основани 1984. године као део ИПП „Банат“ Кикинда	Самостално и успешно ради од 1990. године и сада је акционарско друштво у приватном власништву. Због изградње нове фабрике, чија је вредност око 28 милиона евра, имају проблеме у сервисирању кредита.
Месна индустрија „ПИК“ Кикинда	Производња полутрајних и трајних сухомеснатих производа и конзерви. Када су почели да раде били су занатска радионица са троје запослених, да би почетком '90. Запошљавали њих 600. Почињу да извозе 1960. Године, а 1963. Године регистровани су трговачки знак „ПИК“ (Прехрамбена индустрија Кикинда) код патентног завода у Лондону. 1938. година и до 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда	Фирма је после стечаја, након 2000. године продата новосадском „Зиперу“, након чега је заједно са матичним предузећем у стечају и не ради од 2010. године
ГП „Северни Банат“ Кикинда	Изградња стамбених и пословних објеката. Настали спајањем више мањих грађевинских предузећа 1975. године	Након првог стечаја и власничке трансформације постали су део Компаније „Градитељ“ и као њен саставни део били су у стечају од 2011. до 2013. године
„Ангропромет“ Кикинда	Трговина на велико и мало свим производима. Основани 1954. године	После хиперинфлације '90. Отишао у стечај, након чега га је приватизовао немачки трговац Рудолф Валтер који је од њих направио опет добру трговину. Разматра се могућност продаје фирме

<p>„01. Октобар“ Башаид</p>	<p>Ратарска, воћарска и говедарска производња. Ратарска производња одвијала се на 2.640 хектара, од чега се под системом за наводњавање налазило 2.150 хектара. Воћарска производња одвијала се на 25 хектара (јабуке 22,5 и крушке 2,5 хектара). Говедарска фарма била је у функцији производње млека и почетком '90. су имали око 520 крава музара. До 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда</p>	<p>После власничке трансформације налази се у приватном власништву</p>
<p>„Хемик“ Кикинда</p>	<p>Производња хемијских средстава за широку потрошњу: лична и козметика за домаћинство и производња индустријског лепка. Фирма основана 1900. године</p>	<p>Фирма је након власничке трансформације прешла у руке запослених и других акционара, да би после стечаја 2010. била угашена, а имовина продата</p>
<p>„Прима“ Кикинда</p>	<p>Прерада и конзервирање грашка, паприке, краставаца, парадајза, шљиве (кисела и слатка зимница). Основана 1959. године и до 1990. били део ИПП „Банат“ Кикинда. Почели су као погон са 20 запослених и капацитетом од 300 тона, за прераду парадајза тадање Земљорадничке задруге.</p>	<p>Фирма је након неуспешне приватизације после 2000. отишла у стечај, из кога је имовину од банака купила фирма „Еуроекспорт“, тако да фирма данас, са трећим власником (ФМП) ради под именом „Прима продукт“, али има озбиљне пословне проблеме и налази се у реорганизацији.</p>
<p>„Кикиндски млин“ Кикинда („Угљеша Терзин“)</p>	<p>Производња брашна и тестенина. Основани 1862. године, до 1990. били део ИПП „Банат“ Кикинда</p>	<p>Фирма је приватизирана и од момента када је од „Матијевића“ преузимају фирме из система „Агрокора“ у Србији („Дијамант“ и „Фриком“) предузеће бележи све боље пословне резултате</p>
<p>„Аутопревоз“ Кикинда</p>	<p>Путнички саобраћај – аутобуски превоз. Некада део саобраћајног</p>	<p>Сада је јавно предузеће чији је оснивач СО Кикинда и има релативно застарео</p>

	предузећа „Шпедиција“ из Кикинде, а самостално од децембра 1989. године	возни парк од нешто преко 40 аутобуса. Баве се и туризмом преко своје туристичке агенције „Турист биро“
„Превоз“ Кикинда	Превоз робе у друмском саобраћају за потребе фирми у саставу ИПП „Банат“ Кикинда. У свом возном парку су почетком ’90. Имали 31 камион са приколицом („ФАП“ и слични), и по три шлепера и цистерне „Мерцедес“. Основани 1954, а од 1975. године, до 1990. били део ИПП „Банат“ Кикинда	Фирма је након стечајног поступка ликвидирана, а покретна и непокретна имовина продата током прве декаде XXI века.
„Трикотажа“ Кикинда	Предузеће специјализовано за израду трикотаже за одрасле и децу до 14 година, чији је производни програм 40 % пласиран на југословенском, а остатак – као лон послови на иностраном тржишту (Француска, Немачка, САД ...). До 1991. Године највећи спољнотрговински партнер био је СССР. Године 1990. Фирма је запошљавала 280 радника просечне старости од 35 година. Основани су 1955. године	Фирма је угашена након стечајне продаје имовине после 2000. године, а некретнине је купио фудбалски интернационалац Младен Крстајић који је ту имао намеру да гради стамбено – пословни центар, па су објекти „Трикотаже“ порушени.
„Наш стан“ Кикинда Грађевинско – занатско предузеће	Фирма је била специјализована за обављање свих врста радова из области грађевинског занатства и одржавање стамбених зграда по уговору са некадашњим ЈСП „Кикинда“	Фирма је приватизована од стране бившег директора Душана Тинтара, али је временом – као и већи део грађевинске оперативе, дошла у кризу. Радили су по систему „Кључ у руке“
Пекара „Кикинда“	До 1975. године је пословала као ООУР „Браћа Татић“ у оквиру млина „Угљеша Терзин“, а све скупа као део ИПП „Банат“ Кикинда.	Фирма је у стечају неколико година и тренутно је већ две године у закупу од стране словеначке фирме „Мач Дон Дон“, док је бивша

	<p>Након те године, па до 1991. Били су део ИПП „Баната“ као ООУР „Браћа Татић“. У процесу власничке трансформације предузећа је постало акционарско друштво са већинским власништвом приватних лица и већег броја запослених. Пекара је имала богат производни програм, од стандардних врста хлеба и пецива, до кора за пите и баклаве, те смрзнутог теста и штрудли. Једно време су правили и колаче, имали посластичарнице које су после 2000. Продали Банинију</p>	<p>облатнара продата бечејском „Тривиту“. Стечајна продаја имовине средином 2013. Године је у току. У финансијске проблеме су дошли након улагања које су имали у сопствену дистрибутивну мрежу, отварањем дистрибутивних центара по Србији и у опрему. Због курсних разлика и других фактора ануитети кредита су се битно повећали, као и трошкови производње, што продукција и продаја нису могли да прате. Фирма је продата у стечају током 2013. године и сада постоје два производна дела: пекара и облатнара.</p>
<p>Молерско фарбарско предузеће „Кикинда“</p>	<p>Настало 1946. године од мале молерско – фарбарске и фирмописачке задруге. Бавили су се завршним радовима у грађевинарству, а једно време имали су три пословне јединице: Кикинда, Нови Кнежевац и Тузла. Почетком 1991. године запошљавали су 150 радника, а у иностранству су изводили радове у Либији и Ираку.</p>	<p>Фирма је приватозована у процесу власничке трансформације привреде након 2000. године</p>
<p>Хотел „Нарвик“ Кикинда</p>	<p>Изграђен с почетка ’80. Година прошлог века и били су део УТП „Авала“ из Кикинде</p>	<p>Фирма је приватозована у процесу власничке трансформације привреде након 2000. Године, са већинским власништвом менаџмента и запослених, да би потом акције биле продате на берзи, а хотел убрзо потом и затворен због реконструкције од 2011. Године. Имали су и своју туристичку агенцију која је</p>

		радила аранжмане у Игалу - у одмаралишту кикиндског „Агросемена“ и у одмаралишту у власништву општине Кикинда на Златибору.
„Шпедиција“ Кикинда	Транспорт робе у локалном и међународном саобраћају, бавили су се и превозом путника у локалном друмском саобраћају. Основани 1946. Године	Фирма је нестала стечајном продајом имовине након 2000. Године, иако су почетком '90. Имали модеран возни парк камиона Ивецо и ФАП Мерцедес: 47 теретних возила носивости 25 тона, као и седам аутобуса. Бавили су се и пољопривредном делатношћу: имали су ратарску производњу на 1.100 хектара, од чега је најпознатији био воћњак кајсија у селу Иђошу, а имали су и сточарску производњу узгајајући јунад и товљенике
„Горњи Банат“ Кикинда	Водопривредно предузеће. Основани 1845. Године као водна задруга	И даље су у посебном статусу неке врсте друштвеног власништва, али се иде ка томе да буду подржављени јер раде послове од важности за државу и водопривреду, Фирма и даље успешно ради са око 100 запослених
Јавно стамбено предузеће „Кикинда“	Бавили су се одржавањем и управљањем стамбеног фонда	Сада постоје као Јавна општинска стамбена агенција – ОСА Кикинда
„Расадник“	Настали су после II Светског рата и бавили су се одржавањем зелених површина у граду и производњом саксијског цвећа у својим стакленицима и садница четинара	Фирма је након неуспешне приватизације, која је поништена, била у стечају и као таква је угашена, а њену имовину је преузело ново јавно предузеће – чији је оснивач СО Кикинда, и које је почело да ради 2011. Године (Градско зеленило и пијаца)

CATV Кикинда	Приватна фирма за кабловски дистрибуциони систем. Једно време су имали и сопствени кабловски телевизијски програм. Основани 1991. године	У првој декади ХХИ века продата кабловском оператеру СББ који ради на подручју целе Србије, а који је основан иностраним капиталом
„Гален“ Кикинда	Деоничарско друштво за проимет лекова и помоћних лековитих средстава. Основани 1991. године	Фирма је радила до, отприлике, 2000. године
„Агросеме“ Кикинда		Фирма је успешно приватизована и даље ради са око 45 запслених.
„Агросервис“ Кикинда	Некада ОУР „Ангропромета“, после самостална фирма	Фирма је приватизована, а потом је власничка трансформација поништена, а потом је стечајна имовина продата.
„Агротехна“ Кикинда	Некада ОУР „Ангропромета“, после самостална фирма	Фирма је приватизована, али више не постоји у форми какву је некада имала
„Авала“ Кикинда	Угоститељско – трговинско предузеће. Имали су некада у свом саставу Пивницу, хотел Нарвик и мотел Шумица.	Фирма је из стечаја приватизована, имовину је купило више различитих власника и више не постоји у форми какву је некада имала
ДТД „Каменко Гагрчин“ Сомбор – пристаниште Кикинда	Предузеће за превоз робе у воденом саобраћају	Фирма је приватизована од стране иностране компаније „Холцим“ и више не постоји у форми какву је некада имала
„Фивет“ Кикинда	Некадашња фирма „Мелос“ која се успешно бавила естрадним пословима у Југославији	Фирма је нестала након процеса власничке трансформације привреде након 2000. године, а њена имовина у Кикинди и Београду је распродата
„Галад“ Кикинда	До 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда, а потом самостално предузеће	Неуспела власничка трансформација која је поништена. Сада су у власништву „Матијевић Аграра“ и баве се искључиво ратарском и свињогојском производњом, а имају и сопствену мешаону хране.

		Више се не баве прерадом и продајом свежег меса и сухомеснатих производа, а затворена је и фарма кока носиља и продаја конзумних јаја
„Графика“ Кикинда	Графичка и штампарска делатност	Фирма је била део ИПП „Банат“, потом самостално предузеће. Имали су и своје две књижаре у граду, да би средином ’90. Постали део „Лепенке“ из Новог Кнежевца. Након власничке трансформације новокнежевачке фирме после 2000. Године, погон у Кикинди је затворен, а објекти су под банкарском хипотеком.
„Јединство“ Кикинда	До 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда, а потом самостално предузеће	Сада су у власништву „Матијевић Аграра“ и баве се искључиво ратарском и свињогојском производњом
Земљорадничка задруга „Кикинда“	До 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда, а потом самостално предузеће	Фирме је угашена, а имовина продата из стечаја
„Кинђа“ Кикинда	До 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда, а потом самостално предузеће	Више пута су мењали власнике, од бечејског „Сојапротеина“ до садашњег „Алмекса“ из Панчева
Ветеринарска станица „Кикинда“	До 1990. године били су део ИПП „Банат“ Кикинда, а потом самостално предузеће	Фирма је добила приватног власника у оквиру власничке трансформације српске привреде након 2000. године
„Мозаик“ Кикинда	Продаја и уградња стакла	Фирма је добила приватног власника у оквиру власничке трансформације српске привреде након 2000. године
„Нафтагас“ Кикинда	Експлоатација нафте и гаса	Фирма је ’90. изгубила самосталност стварањем НИСа, који је 2010. Продат Гаспромнефту из Русије. Из некада јединствене фирме издвојен је „Србијагас“ као самостално јавно предузеће у српском власништву

„Панонијафилм“ Кикинда	Приказивање филмова	Предузеће је нестало, а целокупна имовина продата у стечају, чиме су биоскопи (Раднички и Звезда, те летња башта у дворишту Народне библиотеке) престала да раде
Пројектни биро „Архитект“ Кикинда	Пројектовање у грађевинарству	Власничком трансформацијом постали део Компаније „Градитељ“ из Кикинде
„Пројектни биро Кикинда“	Пројектовање у грађевинарству	Власничком трансформацијом постали део Компаније „Градитељ“ из Кикинде
„Радник“	Грађевинско предузеће	Након власничке трансформације после 2000. И неколико успешних пословних година, фирма је, због опште кризе у грађевинарству, угашена
„Стандард“ Кикинда	Производња сточне хране	Фирма је отишла у стечај из кога је изашла реорганизацијом и постала део „Кикиндског млина“ 2011. Године, али више не производе сточну храну
„Шоле“ Кикинда	Приватно трговинско предузеће. Настало '90. година XX века	Имали су до 2000. Године ланац мини – маркета, да би се потом потпуно преоријентисали на производњу металних контејнера за иностранство у фирмама под именом „Шоле“ и „Велпан“
„Петар Драпшин“ Кикинда	Израда кухињског намештаја	Фирма је нестала с почетка '80. Иако су за потребе словеначког „Горења“ производили кухињски намештај, познат у Југославији под именом „Корона“